

panorama wałbrzyska

www.walbrzych.naszemiasto.pl

Nr 42

FOT. ELŻBIETA WĘGRZYN

WAŁBRZYSKI BUDŻET OBYWATELSKI

**ZWYCIĘZCY NIE UKRYWAJĄ RADOŚCI,
BO SPEŁNILI SWOJE MARZENIA**

str. 3

NIERUCHOMOŚĆ

Pouranowa hałda straszy. Wstrzymano jej sprzedaż

**Mieszkańcy Starego Julianowa
dopiełni swego. Odpady nadal
będą leżały spokojnie** **str. 9**

Zaalarmowano nas, że Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa we Wrocławiu chce sprzedać działkę z hałdą pouranową. Hałdę, na której nadal występuje podwyższone promieniowanie i w którą nie wolno w żaden sposób ingerować, bo może to okazać się groźne dla zdrowia i życia ludzi. Objętość hałdy po wydobywaniu uranu jest szacowana na 1,2 mln ton odpadów.

KOWR wszczął procedurę przetargową trzy lata temu po wniosku lokalnego przedsiębiorcy rolnego Adriana Pawłowskiego.

Mieszkańcy Starego Julianowa już kilka miesięcy temu interweniowali

w siedzibie KOWR alarmując, że hałda może być niebezpieczna. Przed laty przeprowadzono badania które mówiły, że nie wolno hałdy ruszać, bo może dojść do katastrofy. Nie było jednak dokumentu, który by to potwierdzał. Końcem września w archiwum gminy odnaleźli go pracownicy wójta Walimia, Adama Hausmana.

W poniedziałek, 13 października, odbyło się spotkanie z mieszkańcami. Dyrekcja KOWR poinformowała zainteresowanych, że do czasu wyjaśnienia sprawy nie sprzeda działki, ale winą za sytuację obarczyła gminę Walim. ©

ŚWIADCZENIA

FOT. PIXABAY.COM

Już od roku działa w Polsce program „Aktywny Rodzic”, czyli m.in. popularne „babciowe”.

Dzięki dopłatom z Budżetu Państwa średnia miesięczna wysokość opłat za opiekę w powiatach spadła z prawie 1 tys. zł do około 88 zł miesięcznie, a w województwie dolnośląskim nawet do 73,17 zł.

str. 8

GRZYBOBRANIE

**W górach w okolicach Wałbrzycha
pojawiły się grzyby.
Gdzie rośnie ich
najwięcej?** **str. 4**

SANATORIUM

**Po długich 10 latach
przerwy Górnik
w Sokołowsku
ponownie będzie
tętnił życiem** **str. 5**

AKTYWNOŚĆ

**W Wałbrzychu znaleźli sposób
na wyciągnięcie ludzi z domów.
Zorganizowali międzypokoleniowy
turniej „Razem po zdrowie”** **str. 6**

Nr ISSN 2082-8446
Nr indeksu 272663

Grzegorz
Tabasz

To jeszcze jesień czy już zima?

Kiedyś mieliśmy cztery główne pory roku i przynajmniej dwa, trzy typowo polskie okresy dodatkowe. Było to przedwiośnie, złota polska jesień i przedzime. Teraz mamy kompletnie nieprzewidywany mix. Jak to w klimacie umiarkowanie zmiennym. Jak wyznaczyć początek prawdziwych chłódów? Gdzie leży subtelna granica jesieni i początku zimy?

Najłatwiej zerknąć na termometr, choć przymrozki to tylko jeden z sygnałów. Lepiej rozglądać się za owadami. Jeśli za dnia zobaczycie latające motyle, to wciąż mamy przyrodniczą jesień. Tak się składa, że gdy tylko przestanie padać, wciąż widuję bieleńki, cytrynki i rusałki. I to nie pojedyncze niedobitki, lecz liczne okazy w doskonałym zdrowiu i kondycji. Spijają nektar z ostatnich kwiatów i grzeją skrzydełka do słońca. Bardzo dobrym znakiem są też pajęczyny. Tylko te nowe z przyczajonym gdzieś blisko pajakiem, pokryte rankiem drobnymi kropelkami rosy.

Drapieżne i zarazem owadożerne pajęczaki są podwójnie wrażliwe na spadki temperatury. Po pierwsze tracą potencjalne ofiary, które szybko giną od chłódów. Po drugie - same wpadają w zabójczy letarg.

Na koniec argument ostateczny: babie lato. Czy może raczej jego brak. Jeśli w ciepły, październikowy dzień wiatr zacznie unosić delikatne nici, będzie to finał złotej, polskiej jesieni. Wszystko ma wyglądać jak na obrazie Chełmońskiego. Potem nadejdzie pełne mgieł przedzime. I znów będziemy tylko liczyć dni do wiosny...©©

WAŁBRZYCH

Będzie częściowa, nocna prohibicja?

Czy w Wałbrzychu powinna być ograniczona sprzedaż alkoholu? Urząd miejski chce poznać opinię mieszkańców na ten temat. Zorganizowano zatem ankietę, która ruszyła 13 października i potrwa do 26 października.

Chodzi o ewentualne wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu w godzinach od 22.00 do 6.00. Zmiana nie dotyczy lokali gastronomicznych, ale i tak może wpłynąć na kształt nocnego życia w mieście.

W konsultacjach można wziąć udział, wypełniając papierową ankietę w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego (ul. Sienkiewicza 6-8) lub w siedzibach Rad Wspólnot Samorządowych, a także online, poprzez formularz dostępny pod adresem: <https://tiny.pl/cs43nf-t>. PG

MIEROSZÓW

Huczny Bal Seniora zakończył Senioralia

Dobiegły końca Senioralia w Mieroszowie. Święto seniorów trwało tu trzy dni - od 8 do 10 października.

Zaczął się inauguracyjny Uniwersytet Trzeciego Wieku. Była też między innymi Spartakiada Senioralna z rywalizacją w sześciu konkurencjach. Zajęcia odbyły się przy znakomitej frekwencji.

Wszystko zakończyło się huczną zabawą tańeczną w sali im. W. Szomańskiego w Mieroszowskim Centrum Kultury. Bal Seniora był dla jego uczestników niezapomnianym przeżyciem.

W Mieroszowie już dziś mówią, że za rok ponownie zaproszą seniorów na świętowanie. PG

Autobusy zniknęły, choć są potrzebne

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych, Świdnica

Czy wróci połączenie autobusowe Wałbrzyska i Świdnicy? Zaczęły się rozmowy w tej sprawie. Mieszkańcy są „za”.

Czy mieszkańcy Wałbrzyska i Świdnicy doczekają się ponownego połączenia ich miast komunikacją miejską? Jest na to szansa, bo właśnie głównie w tej sprawie spotkali się ostatnio przedstawiciele Miejskiego Zakładu Usług Komunalnych w Wałbrzychu oraz Wydziału Transportu Urzędu Miejskiego w Świdnicy.

Na razie to tylko rozmowy o możliwości uruchomienia bezpośrednich kursów autobusowych pomiędzy Wałbrzyskiem a Świdnicą. Konkretów jeszcze nie ma, ale od czegoś trzeba zacząć. Autobusy linii 31 nie kursują już od kilkunastu lat, co doskwiera wielu mieszkańcom tych największych w regionie miast. Chodzi o dojazdy m.in. do pracy, szkoły, na uczelnię, do różnych urzędów czy na zakupy.

Jakiś czas temu w Świdnicy reaktywowano na chwilę linię 31A, która przestała funkcjonować podczas pandemii. Teraz sprawa powraca.

Podczas spotkania poruszono kwestię rozwoju nowoczesnego, zeroemisyjnego transportu publicznego. Wałbrzych jest jednym z pierwszych miast w Polsce, które zdecydowały się na autobusy wodorowe - rozwiązanie przyjazne środowisku i pasażerom.

- Autobusy wodorowe to realny krok w stronę nowoczesnego, komfortowego i bezemisyjnego transportu. Pokazujemy, że komunikacja publiczna może być przyjazna i mieszkańcom, i środowisku - zaznacza Kamil Orpel, prezes MZUK w Wałbrzychu.

W rozmowach, prowadzonych w siedzibie tej firmy uczestniczyli też: Sławomir Kwiatkowski, dyrektor Wydziału Transportu Urzędu Miejskiego w Świdnicy, a także Mariusz Kacała i Marcin Wojtczak (MZUK), którzy omówili kwestie techniczne i organizacyjne ewentualnej współpracy między samorządami.©©

FOT. DARIUSZ GOŁEŚ

BOGUSZÓW-GORCE

Wyciąg na Dzikowiec na razie nieczynny

Kolej linowa na Masyw Dzikowca w Boguszowie-Gorcach od 13 października jest nieczynna. Ale na sezon zimowy zostanie uruchomiona. Obiekt do końca listopada będzie przechodził przegląd techniczny i konserwację. To normalna, standardowa procedura.

- Co sezonowy przegląd i konserwacja wynikają z przepisów prawa. W tym czasie będzie m.in. badana lina, zdejmowane krzeselka, smarowane wszystkie rolki i ruchome elementy oraz prowadzone ewentualne na-

prawy. To wszystko dla bezpieczeństwa użytkowników kolei na Dzikowcu - wyjaśniają w Ośrodku Góra Dzikowiec w Boguszowie-Gorcach.

Do górnej stacji na Dzikowcu, położonej na wysokości 812 m n.p.m. wozi narciarzy dwuosobowa kolejka krzesełkowa o długości 780 m (różnica poziomów - 221 m, przepustowość - 1,1 tys. osób na godzinę). Czas przejazdu wynosi 5 minut i 40 sekund. Można stąd ruszyć na główną trasę lub boczną nartostradę. Stok jest ratrakowany, naśnieżany i oświetlony. PG

NOWY ROK AKADEMICKI W FILII POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

FOT. PAWEŁ GOŁĘBIOWSKI

W wałbrzyskiej filii Politechniki Wrocławskiej zainaugurowano nowy rok akademicki. Studenci kształcą się tu na kierunkach: informatyka techniczna oraz zarządzanie i inżynieria produkcji. Jakość kształcenia nie odbiega od tej na uczelni we Wrocławiu, bo zajęcia odbywają się w ramach tych samych programów studiów i są prowadzone przez wrocławskich nauczycieli akademickich. Dyrektor wałbrzyskiej filii prof. Jerzy Detyna zaznaczał, że studiowanie w Wałbrzychu ma wiele zalet. To m.in. indywidualne podejście do studentów. Zapowiedział też powstanie filii Muzeum Politechniki Wrocławskiej. PG

PUBLICZNE FINANSE WAŁBRZYSKI BUDŻET OBYWATELSKI ROZSTRZYGNĘTY!

Zwycięzcy się radują, bo spełnili swoje marzenia

Elżbieta Węgrzyn
Wałbrzych

Jubileuszowy, 10. Wałbrzyski Budżet Obywatelski na 2026 rok został uroczystie rozdysponowany. Poznaj projekty, które będą realizowane z miejskich, czyli Twoich pieniędzy.

Podczas spotkania, podsumowującego tegoroczną edycję budżetu podkreślano różnorodność propozycji projektów, potrzeb i pomysłów na ich promocję.

Walczyły 33 projekty, pięć zyskało dofinansowanie

- To dziesiąta, jubileuszowa edycja głosowania w Wałbrzyskim Budżecie Obywatelskim. Niestety, frekwencja wyniosła tylko 7 procent, jednak pula środków budżetowych na realizację wygranych projektów wzrosła w porównaniu z ubiegłą edycją z 4,5 do 5,4 mln zł - wyjaśnia Joanna Stypułkowska, sekretarz Miasta Wałbrzyska.

O środki starało się 33 projektów z sześciu obwodów w różnych częściach miasta. Niektórzy projektodawcy mieli propozycje dla wszystkich obwodów - jak siedem projektów, wniesionych przez przedstawicieli Pogodny Wałbrzych. Niektóre zostały zgłoszone drugi, a nawet trzeci raz.

Wyniki głosowania i zwycięzcy

Miejsce 1. z liczbą 1.438 głosów zajął projekt „Biało-Niebieska Strefa Basketu”.

- Jesteśmy bardzo szczęśliwi, że nasz projekt uzyskał akceptację. Jest to wynikiem dwumiesięcznej pracy wielu osób, które zaangażowały się dla i po stronie projektu. Starał się też pozyskać sojuszników, by pomogli nam w zdobyciu poparcia w głosowaniu. To była wielomiesięczna i trudna praca - podsumowuje Ewa Gratzke, dyrektorka PSP nr 37 w Wałbrzychu, która zaangażowała się w promowanie zwycięskiej realizacji.

Zyskane dofinansowanie to 900 tys. zł. Zgodnie z głosowaniem mieszkańców, w tym z Podzamcza i Piaskowej Góry, trafi ono na nowoczesne, mobilne boiska sportowe. Młodzież i starsi będą mogli się kształcić dzięki tym fundu-

Radość zwycięzców. W Wałbrzychu powstanie „Biało-Niebieska Strefa Basketu”!

Tort na jubileusz. W 10. edycji WBO walczyły ze sobą na argumenty 33 projekty, pięć zyskało dofinansowanie.

szom w umiejętności gry w koszykówkę, będzie też można prowadzić istotne rozgrywki w różnych częściach miasta.

W promocję tego projektu zaangażowała się m.in. Rada Rodziców PSP nr 37, rodzice oraz sympatycy koszykówki z Wałbrzyska, ale też sami byli i obecni koszykarze Górnika Zamek Książ Wałbrzych.

- To ogromna radość. Nasz projekt zdobył pierwsze miejsce i jesteśmy za to niesamowicie wdzięczni. Przede wszystkim

W dwóch obwodach nie udało się zyskać minimum 300 głosów. Mowa o Szczawienku, Lubiechowie i Poniato- wie oraz Śródmieściu.

kim dziękujemy wszystkim, którzy oddali na nas swój głos. To dzięki wam osiągnęliśmy ten sukces. Każdy głos był dla nas sygnałem, że to, co robimy, ma sens i rezonuje z ludźmi. Ogromne podziękowania należą się także naszej ekipie projektowej. To była naprawdę intensywna praca, pełna zaangażowania, pasji i współpracy. Każda osoba w zespole wniosła coś wyjątkowego, a ten sukces to efekt wspólnego wysiłku. To zwycięstwo traktujemy jako wspólne. Zarówno nasze, jak i wszystkich, którzy nas wsparli. Dziękujemy, że byliście z nami - mówi Małgorzata Krause, aktywistka z Rady Rodziców PSP 37 i gorąca zwolenniczka zwycięskiego projektu.

Miejsce: 2. zajął projekt „Aktywnie i rodzinie w Parku Ru-

sinowa”. 594 głosów zapewniło mu 897.340,05 zł.

Projektem-seniorem i drugim wielkim zwycięzcą okazała się propozycja z okręgu, obejmującego m.in. Rusinową, a także Podgórze, Gliniki i Kozice. To prawdziwy nestor wśród projektów, został zgłoszony już po raz trzeci.

- Ten projekt został zgłoszony do WBO już po raz trzeci. W poprzednich edycjach przegrywał minimalną liczbą głosów. Teraz udało się zyskać dofinansowanie dzięki połączeniu sił - mówi zwycięzca wielu edycji WBO, aktywista Piotr Gezela, zarządca nieruchomości i lokalny aktywista.

Tym razem jego starania wsparła radna i aktywistka Alicja Rosiak.

- Jesteśmy „na pudle”. Chodząc po parku i rozmawiając z mieszkańcami zrobiliśmy wiele kilometrów. Wiem, bo kupiłam sobie zegarek z krokomierzem. Dziennie robiłam około 11 tysięcy kroków - podlicza Alicja Rosiak, wałbrzyska radna oraz wieloletnia aktywistka, związana z północą Wałbrzyska.

Kolejne miejsca to: 3. - Wyłącz smartfon, włącz sport! - 462 głosów, kwota 185,6 tys. zł; 4 - Rewitalizacja skweru przy ulicy Psie Pole na Nowym Mieście - 408 głosów, 795,1 tys. zł; 5 - Naukowo-rekreacyjny plac zabaw, nauka i zabawa na świeżym powietrzu przy PSP 2 - 362 głosów, 353.520 zł. ©©

Szkoła, w której chcą walczyć z przemocą

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

W Szkole Podstawowej nr 26 w Wałbrzychu kładą nacisk na działania przeciw przemocy. Uczestniczyli w inicjatywie ministerstwa.

W „Tygodniu Przeciwdziałania Przemocy Równieższej”, zainicjowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej - we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych, Ośrodkami Rozwoju Edukacji oraz organizacjami pozarządowymi - wzięła udział także Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 26 w Wałbrzychu.

- Badania pokazują, że 44 procent młodych osób doświadczyło przemocy psychicznej, a 48 procent przemocy fizycznej. Przemoc przybiera różne formy: wyśmiewanie, wykluczanie, hejt w internecie, rozpowszechnianie zdjęć bez zgody, szantaże czy tzw. „szon patrol”. To wyraźny sygnał, że potrzebne jest wzmacnianie działań profilaktycznych w każdej szkole - wyjaśniają w podstawówce z wałbrzyskiego Podzamcza.

Od 29 września do 3 października dużo tam się działo. Najbardziej symbolicznym przedsięwzięciem były „łańcuchy życzliwości”. Każda klasa przygotowywała swoje łańcuchy, zapisując na kolorowych paskach papieru życiwe zdania, które uczniowie chcieliby

usłyszeć od innych albo sami komuś podarować. Później cała szkoła spotkała się, by połączyć je w jeden wspólny łańcuch. Zawisł na szkolnym korytarzu jako znak, że życzliwość naprawdę łączy. Dzieci przygotowały też plakaty. Ich prace zachęcają do reagowania na krzywdę, okazywania szacunku i wspierania innych.

W klasach I-VIII odbywały się zajęcia wychowawcze na podstawie tematów, przygotowanych przez MEN i partnerów akcji. Rozmawiano m.in. o: szacunku, empatii, odpowiedzialności za własne słowa i czyny oraz bezpiecznym funkcjonowaniu w internecie. Uczniowie klas IV-VIII przygotowywali plakaty i prace plastyczne o tematyce przeciwdziałania przemocy rówieśniczej.

W szkole nr 26 na te wartości kładzie się nacisk nie tylko przez tygodnie. Realizowane są tam także szersze projekty, wspierające dobrostan dzieci i młodzieży, takie jak Wałbrzyski Program Wsparcia Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży 2025-2029 oraz Wałbrzyscy Liderzy Tolerancji.

- Każdy uczeń, który ma potrzebę porozmawiania, może zawsze skorzystać z pomocy nauczyciela, wychowawcy czy pedagoga szkolnego. Żaden uczeń nie jest sam ze swoimi problemami. Ważną rolę w naszych działaniach odgrywa również współpraca z rodzicami - podkreśla Renata Born, dyrektorka szkoły. ©©

WALIM

Młodzi ludzie zadziwiali umiejętnościami

Jeśli ktoś wątpił w zdolności, które drzemiały w młodzieży, to z pewnością nie ma już takich po tym, co ostatnio działo się w Centrum Kultury i Turystyki w Walimiu. Odbił się tu I Powiatowy Przegląd Talentów.

To było niepowtarzalne wydarzenie. Kolejne występy po prostu zachwycaly. Dzieci

śpiewały, tańczyły, prezentowały swoje zdolności w układaniu kostki Rubika oraz zachwycaly sztuczkami z piłką.

W CKiT podziękowali wszystkim zaangażowanym w przygotowanie Przeglądu - m.in. nauczycielom i rodzicom. Wnieśli ogromny wkład w przygotowanie młodych talentów do występu. PG

W góry na grzybobranie? Oczywiście!

Elżbieta Węgrzyn
region

Na Dolnym Śląsku mamy wysyp grzybów. Okazuje się, że można się po nie wybrać również na południe regionu.

Mieszkańcy południa Dolnego Śląska długo zazdrościli znajomym z północy i Lubuskiego pełnych koszy z letniego grzybobrania 2025. Tymczasem są już znaczące oznaki leśnego ożywienia także na południu naszego regionu. Leśnicy i grzybiarze z nadzieją spoglądają na leśne poszycie i mają dobre wiadomości.

Grzyby ruszyły i u nas

- Znajdujemy borowiki szlachetne, kurki (pieprzniki jadane), podgrzybki brunatne, a także kozaki. Ich wysyp na grupach tematycznych raportują grzybiarze z okolic Bolesławca, Świątoszowa oraz zbieracze z okolic Jawora i terenu szeroko pojętych Borów Dolnośląskich mówili kilka tygodni temu leśnicy.

Do połowy września mieszkańcy południa regionu czytali

FOT. ELŻBIETA WĘGRZYN

Taki piękny okaz znaleźliśmy niedawno w Górach Kamiennych. Ma ich być coraz więcej!

o tych doniesieniach ze smutkiem i zazdrością. W końcu sami zaczynają się dzielić pierwszymi dobrymi wieściami.

- Coś się właśnie „ruszyło” w sprawie grzybów. Popadało trochę i pojawiają się maślaki oraz podgrzybki. Jeszcze nie ma ich zbyt wiele, bo noce są chłodne, 8-10 stopni na plusie

w nocy to trochę mało, jednak wcześniej grzybów nie mieliśmy niemal wcale. Można zatem stwierdzić, że jest troszeczkę lepiej - zapewnia Marcin Fułat, nadleśniczy Nadleśnictwa Kamienna Góra, obejmującego swoim zasięgiem takie pasma górskie, jak Rudawy Janowickie, fragmenty Karkonoszy, Góry Krucze-Kamienne,

Wałbrzyskie, Lisie, Bramę Lubawską oraz Kotlinę Kamienno-górską.

Wysyp na południu Dolnego Śląska

Leśnicy i grzybiarze z południa Dolnego Śląska po niewielkim wysypie grzybów, który wystąpił na początku sierpnia, oczekują na wysyp jesienny.

Jest duże prawdopodobieństwo, że nastąpi on zaraz na początku jesieni 2025.

- W naszej szerokości geograficznej zwykle od późnego lata pojawiają się owocniki grzybów. Opady, wilgotność i pora roku mają tu kluczowe znaczenie. Dużo też zależy od gatunków drzew, bo drzewa nawiązują współzależności z wybranymi gatunkami grzybów. W naszych lasach z przewagą świerka mamy latem zwykle wysyp maślaków, o ile jest wystarczająco wilgotno. W tym roku to nie nastąpiło - komentuje nadleśniczy z Nadleśnictwa Kamienna Góra i wskazuje, że tego lata przez brak wilgoci w ściółce obserwowano niewielki wysyp grzybów stricte jesiennych, jak borowiki ceglstopore.

Ostatnie deszcze i nadchodzące kilkudniowe ocieplenie wskazują na dogodne warunki do wzrostu owocników.

- Nasi leśnicy wspominają, że jeszcze nie ma u nas wysypu grzybów. W ostatnich dniach na łąkach pod lasami pojawiły się w większych ilościach kanie. Oczekujemy na pojawienie się większej ilości podgrzyb-

ków i prawdziwków. Myślimy, że ostatnie opady w połączeniu z ociepleniem, które nadchodzi, sprawią, iż ten wysyp się pojawi - mówi Marek Nogawka, zastępca nadleśniczego z Nadleśnictwa Wałbrzych.

Doniesienia dla grzybiarzy są coraz bardziej optymistyczne

Dotychczasowe warunki na zbieranie aromatycznych owocników latem 2025 nie były dla grzybiarzy szczególnie pomyślne. Najnowsze doniesienia z drugiej dekady września są obiecujące: maślaki, kurki i sierdzenie sosnowe w Górach Sowich; kanie, maślaki i podgrzybki oraz pojedyncze kozaki w Górach Kamiennych; podgrzybki i pojedyncze rydze w Górach Wałbrzyskich.

- Mam nadzieję, że w najbliższych dniach będzie cieplej i będzie padało, a przez to będziemy się mogli cieszyć pięknymi grzybami, które pojawią się na naszych stołach - dodaje nadleśniczy Marcin Fułat i przypomina, że w lokalnych lasach jest duży przekrój grzybów. Późną jesienią pojawią się jeszcze podgrzybki. ©

Halloween w Starej Kopalni dla każdego

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Coś dla dorosłych i coś dla dzieci przygotowują w Starej Kopalni w Wałbrzychu na halloweenowy wieczór. Będzie ciekawie!

Kompleks zaprasza najmłodszych na bal przebierańców. Dorośli będą mogli spędzić czas i sprawdzić swoją wiedzę podczas Pub Quizu. Obydwa wydarzenia rozpoczną się 31 października o godzinie 18.00. Bilety po 30 zł (dla dzieci) i 15 zł (dla dorosłych) są dostępne na stronie: www.biletyonline.starakopania.pl.

Bal przebierańców dla dzieci odbędzie się w małym centrum nauki SOWA.

- Przebrania mile widziane. W trakcie wydarzenia dzieciaki mogą liczyć na świetną zabawę przy muzyce, animacje, warsztaty, będą straszliwe slimy i cała masa niespodzianek - zachęca Marta Kwiecień z działu edukacji Starej Kopalni.

W tym samym czasie w Sztetgarówce rozpocznie się Pub Quiz, czyli popularna forma rozrywki dla grup przy-

jaciół. Polega ona na drużynowym odpowiadaniu na pytania z różnych dziedzin.

- Sam Pub Quiz będzie w tematach około halloweenowych: trochę strasznych, trochę śmiesznych. Nie zabraknie ciekawostek medycznych, pytań o filmy, thrillery. Po quizowej rozgrywce Sztetgarówka się nie zamyka. Do dyspozycji halloweenowych gości będzie masa planszówek. To nasz pomysł na ten wieczór, spędzony w gronie przyjaciół - podkreśla Malwina Kubik ze Starej Kopalni. ©

FOT. STARA KOPALNIA W WAŁBRZYCHU

Halloweenowe spotkania w SK to już tradycja.

Panowie z miotełkami są coraz bliżej igrzysk

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych, Aberdeen

Reprezentacja Polski, oparta na zawodnikach Wałbrzyskiego Klubu Curlingowego walczy o Igrzyska Olimpijskie. Na razie odniosła sukces w Szkocji.

Duży sukces odniosła reprezentacja Polski w curlingu, oparta na zawodnikach Wałbrzyskiego Klubu Curlingowego. Nasi curlerzy zajęli drugie miejsce w prekwifikacyjnym turnieju do przyszłorocznych, zimowych igrzysk olimpijskich w Mediolanie i Cortina d'Ampezzo. Tym samym awansowali do głównych kwalifikacji olimpijskich.

Decydował dramatyczny pojedynek z Nową Zelandią

Zawody prekwifikacyjne rozgrywano od 7 do 11 października w szkockim Aberdeen. Startowały tam reprezentacje, które nie uzyskały bezpośredniego awansu do igrzysk lub do turnieju kwalifikacyjnego, ale spełniały warunki,

które dały im wyniki w mistrzostwach świata i Europy. O trzy miejsca, zapewniające awans do turnieju kwalifikacyjnego do Igrzysk Olimpijskich, który odbędzie się w kanadyjskiej Kelownie, walczyło siedem drużyn.

- Zespół polski, prowadzony przez skipa Konrada Stycha, zakończył fazę rundy grupowej z bilansem czterech zwycięstw i dwóch porażek, co dało mu trzecią lokatę. Kluczowe starcie miało miejsce w meczu o awans z Nową Zelandią. Przed pojedynkiem z Polakami zajmowała ona drugie miejsce. Ostatecznie Polacy wygrali to spotkanie 7:6 po extra endzie, czyli dogrywce. W meczu dominowały zwroty akcji. Po ósmej odsłonie Nowozelandczycy prowadzili 5:2, ale białoczerwoni zdobyli cztery punkty w dziewiątym endzie i utrzymali minimalną przewagę do końca. Łącznie awans z Pre-OQE uzyskały: Filipiny (zajął pierwsze miejsce), Polska (druga lokata) oraz Nowa Zelandia (trzecia, po wygranym drugim meczu o awans przeciwko Danii) - relacjonują nasi kadrowiczowie.

FOT. UŻYCZONE

Złożona z wałbrzyszan reprezentacja Polski w curlingu powalczy grudniu w Kanadzie o awans do zimowych IO.

Pięciu wspaniałych oraz ich trener

Polska drużyna wystąpiła w Aberdeen w składzie: Konrad Stych (skip i 4), Krzysztof Domin (3), Marcin Ciemiński (2), Bartosz Łobaza (lead/1) i Maksym Grzelka (rezerwowy), trener Jakub Bares (Czechy).

Reprezentacja Polski robi w ostatnich latach ogromne postępy. W 2023 roku zdobyła brązowy medal mistrzostw Europy w dywizji C, a w 2024 roku

- srebrny w dywizji B, co dało Polsce awans do europejskiej dywizji A.

W grudniu br. nasi curlerzy wezmą udział w turnieju kwalifikacyjnym do Igrzysk Olimpijskich, który odbędzie się w Kelownie w Kanadzie. Tam tylko dwie drużyny zdobędą awans. Będzie niezwykle trudno. Jednak już sam udział w tych zawodach jest ogromnym sukcesem drużyny, opartej o wałbrzyszan. ©

Po długich dziesięciu latach przerwy Górnik ponownie będzie tętnił życiem

Adrianna Szurman
Sokołowsko

Dawne sanatorium Górnik w Sokołowsku znowu będzie przyjmowało pacjentów. Uroczyscie oddano je do użytku po kapitalnym remoncie. Całość robi wrażenie.

Sanatoria Dolnośląskie 13 października uroczyscie oddały do użytku wyremontowany Zakład Opieki Leczniczej Górnik w Sokołowsku. Po 10 latach przerwy znowu będzie tętnił życiem.

Górnik w Sokołowsku znów czynny

Zakład Opiekuńczo Lecznicy Górnik zbudowano na początku XX wieku. Jego złote lata i czas świetności to PRL. W 2015 roku Górnik został zamknięty, bo nie spełniał wyśrubowanych norm bezpieczeństwa, wynikających z przepisów przeciwpożarowych i warunków technicznych. Był też w nie najlepszym stanie technicznym.

Sanatoria Dolnośląskie postanowiły go wyremontować, inwestując pieniądze spółki i dotację z Urzędu Marszałkowskiego. 13 października obiekt uroczyscie otwarto w towarzystwie licznych zaproszonych gości.

Tak prezentuje się z zewnątrz odnowiony Zakład Opieki Leczniczej Górnik w Sokołowsku.

Jak mówi prezes Sanatoriów Dolnośląskich Edward Szewczak, Górnik to perła z historią, odnowiona z szacunkiem dla przeszłości i pięknie wpisana w teraźniejszość.

- To dla nas wyjątkowy moment, pracowaliśmy nad nim od kilkunastu miesięcy. Obiekt, przeznaczony na opiekę długoterminową czekał zamknięty od 10 lat. Teraz wraca do życia, do portfolio spółki kosztem 15

mln zł dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu - zaznacza prezes Szewczak.

Podczas uroczystego otwarcia podziękował załodze Sanatoriów Dolnośląskich, Urzędowi Marszałkowskiemu, radnemu Piotrowi Kraczkowskiemu, parlamentarzystkom Ziemi Wałbrzyskiej - senator Agnieszce Kołacz-Leszczczyńskiej i posłance Sylwii Bielaw-

skiej, prezydentowi Wałbrzyska Romanowi Szełemejowi i staroście powiatu wałbrzyskiego Leonardowi Górskiemu, burmistrzowi Mieroszowa oraz Andrzejowi Lipińskiemu. Zaznaczył, że to obiekt bezpieczny i wygodny. Podkreślił, że o tereny wokół zadbanego dzięki profesjonalnym radom radnego Michaela Liguza, ogrodnika miejskiego Wałbrzyska.

Obiekt po prostu zachwyca!

W obiektach są zainstalowane urządzenia, wspomagające osoby starsze i niepełnosprawne, jak winda (przeznaczona, z widokami), podnośniki do kąpeli i przewożenia chorych, wózki inwalidzkie, chodniki, balkoniki oraz poręcze na korytarzach.

- Zespół ludzi z tych sanatoriów ma ogromną wiedzę. A to przekłada się na troskę o pacjentów - mówi senator Agnieszka Kołacz-Leszczczyńska.

Posłanka Sylwia Bielawska cieszy się, że obiekt odzyskał blask i życzy, aby jak najszybciej zapełnił się pacjentami.

Prezydent Roman Szełemej jest zachwycony pietyzmem, z jakim odnowiono obiekt. Podkreśla, że ośrodek i jego przyszły profil wpisuje się w ogromną potrzebę, przed jaką stoi współczesne społeczeństwo. Chodzi o usługi medyczne dla rosnącej grupy mieszkańców, którzy żyją coraz dłużej i chcą z tego życia korzystać w takich miejscach, jak właśnie magiczne Sokołowsko.

Inwestycja dla gości, ale i mieszkańców

Starosta Leonard Górski zauważa, że każda inwestycja w człowieka jest bardzo potrzebna, a ten budynek będzie

służył ludziom. Burmistrz Andrzej Lipiński przypomina, że to jeden z ostatnich obiektów sanatoriów, który nie był wyremontowany.

- Po Białym Orle, Waligórze i Odrodzeniu przyszedł czas na Górnika. Cieszę się, że udało się pozyskać pieniądze na ten remont. Ludzie, którzy tu pracowali, również bardzo się cieszą. To przecież mieszkańcy Sokołowska. Ale przy okazji otwarcia tego miejsca pragnę zaznaczyć, że obecnie my jako gmina mamy jeszcze dwa ważne zadania do zrealizowania: oczyszczalnię ścieków dla Sokołowska, na co potrzebujemy 7 milionów złotych i jeszcze drogi, które trzeba wyremontować - podkreśla Andrzej Lipiński, burmistrz Mieroszowa.

Górnik będzie oferował ponad 40 miejsc w pokojach 2 i 3-osobowych dla osób przewlekle chorych. Zapewni całodobową opiekę medyczną i wykwalifikowany personel.

Pensjonariusze mogą liczyć na dietetyczną i smaczną kuchnię, terapię zajęciową, muzykoterapię, rehabilitację ruchową, badania diagnostyczne i specjalistyczne oraz konsultacje ze specjalistami i opiekę duszpasterską. Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.©©

Dlaczego rolnicy nie chcą handlować na placu przy ulicy Kasztanowej?

Elżbieta Węgrzyn
Wałbrzych

Targowisko dla rolników w Wałbrzychu wkrótce znów ożyje. Szkoda, że tylko teraz, przed Wszystkimi Świętymi.

Samozbiory u rolników i sadowników na Dolnym Śląsku oraz w innych częściach kraju tej jesieni biją rekordy popularności. Rośnie też popularność lokalnych rynków. Mało kto wie, że „weekendowe targowisko dla rolników” istnieje też w Wałbrzychu.

Powstało w 2022 roku

W czasach wojennego i PRL-owskiego niedoboru targowiska pozwalały rodzinom zaopatrzyć się w kluczowe produkty, zaś „zielone rynki” były ostoją małej przedsiębiorczości „badylarzy”. Dziś, w dobie maso-

wego handlu, gdy ludzie szukają nieprzetworzonej żywności, samozbiory i miejskie targowiska wracają do łaski.

Pod Wałbrzychem wyremontowano miejskie targowisko, co w niemal 100-tysięcznym mieście odbiło się szerokim echem. Również każdy nowy ruch inwestora, planującego zabudowanie budynkami mieszkalnymi placu dawnego kultowego, zielonego rynku przy ul. 1 Maja budzi pytania o zasadność stworzenia nowego miejskiego targowiska, czy chociażby czasowego przywrócenia tych funkcji rynkowi.

Tymczasem weekendowe targowisko dla rolników w Wałbrzychu istnieje od kilku lat. Niestety, ożywa na krótko tylko jesienią. Mało kto wie, gdzie go szukać, choć wkrótce ponownie stanie się miejscem, łączących wytwórców z kupującymi. Bez pośredników.

Przed Wszystkimi Świętymi parking przy Kasztanowej zapełnia się handlującymi i kupującymi. Potem zamiera...

Plac dla rolników świeci pustkami

W lutym 2022 roku Rada Miasta Wałbrzyska przyjęła

uchwałę, w której wskazano plac, na którym w piątki i soboty swoimi płodami rolnymi, przetworami oraz dziczyzną

mogą nieodpłatnie handlować rolnicy i ich rodziny. Wskazano do tej działalności parking przy ulcy Kasztanowej w Śródmieściu, położony w bliskim sąsiedztwie dawnego zielonego rynku.

Miejsce wyznaczono, oznakowano je tabliczką z regulaminem. Rolnicy oraz ich rodziny mogą w piątki i soboty w godz. 6.00-16.00 handlować tutaj bez pośredników. Sprzedawcy mają obowiązek dbać o czystość podczas sprzedaży i sprzątać po sobie. Mogą być kontrolowani przez przedstawicieli miasta, zarządzającego tym placem parkingowym lub funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Wałbrzychu.

Jednak targowisko, odkąd tylko istnieje, świeci pustkami. Rolnicy nie sprzedają, mieszkańcy nie kupują i jako że nikt nie śmieci, to nie ma też kontroli.

Wkrótce znowu ożyje

Jest jeden wyjątek. W tygodniu, poprzedzającym Wszystkich Świętych plac parkingowy przy ulicy Kasztanowej zmienia się w targ kwiatów, wiązanek i zniczy. Hodowcy kwiatów i właściciele szklarni zjeżdżają tu rokrocznie.

Szpalery donic z chryzantemami stoją na całym placu. Część jest sprzedawana wprost z przyczep samochodów dostawczych. Wszystko to przez bliskość największego kompleksu cmentarnego w Wałbrzychu. Z ulicy Kasztanowej jest bowiem tylko krok do przylegających do siebie cmentarzy: komunalnego, polsko-katolickiego, żydowskiego oraz rzymskokatolickiego parafialnego pomiędzy ulicami Moniuszki, Przemysławą i Sikorskiego.

Niestety - po Dniu Zadusznym targ zamiera na kolejny rok...©©

Nocne Saunowanie cieszy się wielkim zainteresowaniem klientów. Pierwsza edycja sprzedała się błyskawicznie.

Aqua Zdrój zaprasza na Nocne Saunowanie

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Gorące noce w Aqua-Zdroju w Wałbrzychu - na golasa, ale w ręczniku. Kto tam zajrzy?

Jak informuje Aqua Zdrój w Wałbrzychu, znowu można wziąć udział w popularnym, Nocnym Saunowaniu. Pierwsze wydarzenie odbyło się 4 października, kolejne - 25 października o godz. 21.00 w wyjątkowej, halloweenowej oprawie. W listopadzie i grudniu zaplanowano po dwa wieczory saunowe, każdy utrzymany w innej tematyce.

- Nocne Saunowanie to odpowiedź na rosnące oczekiwania naszych klientów, którzy poszukują unikalnych form relaksu i regeneracji. Już pierwsza edycja sprzedała się błyskawicznie, co pokazuje jej war-

tość - mówi Kamila Świerczyńska, prezeska Aqua Zdroju. - To atrakcja niezwykle popularna, dlatego konsekwentnie rozwijamy ofertę, proponując cykl wydarzeń o zróżnicowanej tematyce. Naszym celem jest nie tylko dostarczanie najwyższej jakości usług, ale także budowanie wyjątkowych doświadczeń, które łączą relaks, zdrowie i atmosferę, sprzyjającą wyciszeniu.

Na uczestników wydarzenia czekają trzy seanse, prowadzone przez doświadczonych saunamistrza, pielęgnacyjne peelingi i maseczki na włosy, zdrowe przekąski, serwowane w przerwach oraz relaksacyjna muzyka, która wprowadzi w atmosferę odprężenia.

Noce Saunowe są przeznaczone wyłącznie dla osób pełnoletnich. Więcej informacji o cyklu można znaleźć na stronie: www.aqua-zdroj.pl. ©

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Jesienny Międzypokoleniowy Turniej Sportowy „Razem po zdrowie” był pierwszy, ale raczej nie ostatni.

Za nami po raz pierwszy zorganizowany w Wałbrzychu Jesienny Międzypokoleniowy Turniej Sportowy „Razem po zdrowie”. W Hali Wałbrzyskich Mistrzów Sportu dziesiątki osób w różnym wieku, mniej lub bardziej sprawnych, rywalizowały, a właściwie bawiły się i poznawały.

Siedem drużyn

- Spotkali się, seniorzy, młodzież z wałbrzyskich szkół, osoby z różnymi niepełnosprawnościami. Po to, aby nie tylko miło i wesoło spędzić czas, ale żeby budować empatię oraz eliminować negatywne stereotypy, związane z wiekiem czy niepełnosprawnościami - wyjaśnia Wioleta Kostiańczuk-Tulikowska kierowniczka Klubu Seniora+ z dzielnicy Biały Kamień.

To ten klub zainicjował organizację zawodów. Zaprosił do udziału m.in. Domy Seniora z Białego Kamienia i Sobięcina, warsztaty terapii zajęciowej, Centrum Aktywności Lokalnej, Zespół Szkół nr 7 oraz Liceum Społeczne w Wałbrzychu. W sumie siedem drużyn.

- Partnerstwo z tak uznanymi markami motoryzacyjnymi to dla naszego zespołu ogromny zaszczyt, ale też istotne wzmocnienie codziennego funkcjonowania. Dzięki temu, że nasi zawodnicy będą się poruszali samochodami marki skoda i volkswagen zyskujemy pewność, że podróże na treningi, zawody czy spotkania organizacyjne będą się odbywały w warunkach komfortu, bezpieczeństwa oraz niezawodności. To nie tylko praktyczne wsparcie, ale także sygnał, że w naszej działalności otaczają nas partnerzy, którzy wierzą w nasze ambicje, niezawodność oraz profesjonalizm i chcą razem z nami osiągać sukcesy - stwierdził Jakub Lewandowski, prezes spółki Górnik Zamek Książ Wałbrzych. ©

Auta koszykarzy mają z tyłu logo wałbrzyskiego klubu.

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Koszykarze Górnika Zamek Książ mają solidnego partnera motoryzacyjnego. Przesiedli się na skody i volkswageny.

Koszykarze i trenerzy Górnika Zamek Książ Wałbrzych od kilku dni jeżdżą samochodami marki skoda i volkswagen. Partnerem motoryzacyjnym drużyny zostały bowiem salony Skoda Auto Sudety oraz Volkswagen Jodko-Schiewe.

Potwierdza to fakt, że nasza ekstraklasowa drużyna staje się uznana marką i może liczyć na wsparcie i zaangażowanie renomowanych partnerów. Górnik Zamek Książ nie zawodzi. Rozpoczął sezon w ekstraklasie

Znaleźli sposób na wyciągnięcie ludzi z domów. Zabawa łączy!

Dziesiątki osób w różnym wieku rywalizowały, a właściwie to bawiły się i poznawały.

Konkurencje sportowe były proste, dostosowane do możliwości osób z niepełnosprawnościami. Na przykład biegano, niosąc jajko na łyżce, zakładając szarfę. Najważniejsza była zabawa.

- Z tym Klubem Senior+ z Białego Kamienia jestem od po-

Konkurencje sportowe były proste, dostosowane do możliwości osób z niepełnosprawnościami. Najważniejsza była dobra zabawa.

czątku jego istnienia. Dzieje się tam bardzo wiele, po prostu tętni życiem. Ogólnopolskie wycieczki autokarowe, wycieczki piesze, plastyka, muzyka, rytmika, wiersze. Niesamowite. Teraz też ich wspieram. Ufundowałem puchary - mówił Ryszard Nowak, przewodniczący Rady Wspólnoty Samorządowej dzielnicy Biały Kamień i Konradów i jednocześnie wałbrzyski radny. Sam znany z wielu inicjatyw.

Prezydent jest „za”

Co niezwykle ważne, imprezę objął patronatem Roman

Szelemej, prezydent Wałbrzyska.

- Jest to pierwszy taki turniej, ale wierzę głęboko, że nie ostatni. Bo przecież zarówno klub seniora, dom seniora, dom pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, jak też wszystkie inne przestrzenie, w których gromadzą się ludzie, są warte wsparcia. Ludzie z powodu swojego wieku, z powodu różnych niedoskonałości szukają lepszego życia. Dziękuję, że znajdują się tacy, którzy to organizują, koordynują, inspirować - mówił podczas otwarcia turnieju. ©

Otwarto nową salę muzealną. Ma upamiętniać gehennę więźniów

Paweł Gołębiowski
Głuszycza

W Muzeum Inżynierii i Techniki Motoryzacji otwarto nową salę. Są tam eksponaty z czasów II wojny światowej.

W głuszyckim Muzeum Inżynierii i Techniki Motoryzacji powstała nowa sala muzealna. Salę pamięci otworzyła fundacja Szlakiem Riese.

Jak łatwo się domyślić, są tu prezentowane eksponaty z czasów II wojny światowej - z miejsc, w których budowano kompleks Riese. Jak podkreślają organizatorzy, nie chodzi o sensację, związane z wielkimi tajemnicami, ale raczej o upamiętnienie ludzi, więźniów obozów koncentracyjnych,

W Muzeum Inżynierii i Techniki Motoryzacji w Głuszycku znalazły się przedmioty, odnalezione w najbliższej okolicy.

przymusowych robotników, którzy w czasie niewolniczej pracy cierpieli tu i umierali. Ważna jest pamięć o nich i o wydarzeniach z tamtych lat.

W uroczystym otwarciu sali uczestniczyli przedstawiciele

samorządów i różnych instytucji.

Muzeum Inżynierii i Techniki Motoryzacji przy ul. Leśnej 3 w Głuszycku jest czynne od wtorku do niedzieli w godz. 10.00-16.00. ©

Ministerstwo
Sprawiedliwości

PUNKTY NIEODPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH, OBYWATELSKICH I MEDIACJI

PUNKTY NIEODPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH, PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO I MEDIACJI

- **BYSTRZYCA KŁODZKA**, UL. SIENKIEWICZA 6, TEL. (533) 379-672
- **KŁODZKO**, UL. WYSPIAŃSKIEGO 2K - BUD. 4, TEL. (533) 379-679
- **MIĘDZYLEŚIE**, PL. WOLNOŚCI 1, TEL. (533) 379-676
- **NOWA RUDA**, UL. KOPERNIKA 8, TEL. (533) 379-671
- **STRONIE ŚLĄSKIE**, UL. ZIELONA 5, TEL. (533) 379-675
- **ŚCINAWKA ŚRĘDZIA**, UL. MICKIEWICZA 16, TEL. (533) 379-674

**REJESTRACJA NA PORADĘ W STAROSTWIE POWIATOWYM
W KŁODZKU, W GODZINACH 7:30-15:30, TEL. 74 865 75 11**

DLA KOGO POMOC:

Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku.

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE:

Działania zmierzające do podniesienia świadomości osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązaniu problemu. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego.

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA:

- informacja o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących uprawnieniach lub obowiązkach,
- wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego,
- sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa powyżej,

- sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz poinformowanie o kosztach postępowania,

NIEODPŁATNE MEDIACJE

- poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających;
- przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;
- przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;
- przeprowadzenie mediacji;
- udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

Możliwość korzystania z zapisów publicznych w systemie NPP-NPO, który jest dostępny na stronie www.powiat.klodzko.pl lub www.np.ms.gov.pl

ZADANIE PUBLICZNE FINANSOWANE PRZEZ POWIAT KŁODZKI. ZADANIE ZLECONE Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ

ZADANIE REALIZUJE:

STAROSTWO POWIATOWE W KŁODZKU

ul. Okrzei 1, 57-300 Kłodzko

tel.: +48 74 865 75 11

www.zapisy-np.ms.gov.pl

FUNDACJA W SŁUŻBIE WSI

ul. Dąbrowskiego 42, 50-457 Wrocław,

biuro@fundacja.wroclaw.pl

Przeznacz 1,5 % KRS 0000077423

Jesienią na drogach jest niebezpiecznie

20-letni wałbrzyszanin zjechał do przydrożnego rowu. Stało się to pomiędzy Starym a Nowym Julianowem.

Paweł Gołębiowski
powiat wałbrzyski

Odpowiednia prędkość i bezpieczna odległość od poprzedzającego pojazdu - tego zabrakło w niedawnych zdarzeniach drogowych.

Groźnie wyglądały zdarzenia drogowe, do których doszło w ostatnich dniach w okolicach Wałbrzycha. W środę, 8 października około godziny 15.00 na ul. Grunwaldzkiej w Głuszycy kierujący ciągnikiem siodłowym nie wyhamował i wjechał zestawem pojazdów w tył osobówki.

- Dwie osoby trafiły do szpitala, ale na szczęście nic poważnego im się nie stało. Za popełnione wykroczenie sprawca został ukarany mandatem w wy-

sokości 1,5 tysiąca złotych i 12 punktami karnymi. Funkcjonariusze zatrzymali również elektronicznie dowód rejestracyjny samochodu osobowego za uszkodzenia. Kierujący byli trzeźwi - informują w wałbrzyskiej policji.

Trzeźwy był również 20-letni wałbrzyszanin, który 9 października około godz. 6.30 zjechał do przydrożnego rowu. Stało się to pomiędzy Starym Julianowem a Nowym Julianowem. Młody kierowca, wraz z dwoma pasażerami, opuścił pojazd samodzielnie. Na szczęście nic im się nie stało. Ostatecznie policjanci zatrzymali dowód rejestracyjny poważnie uszkodzonego samochodu, a mężczyzna został ukarany 2-tygodniowym mandatem oraz 10 punktami karnymi. ©

W dawnej „piątce” będą nowe biura MZB

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Będzie remont budynku po komisariacie nr 5 przy ulicy Andersa w Wałbrzychu. Podpisano już umowę w tej sprawie.

Dawna „piątka” z dzielnicy Biały Kamień już kilka lat temu podzieliła los m.in. „czwórki” z ulicy Moniuszki. Opuszczone budynki długo stały puste i groziło im popadnięcie w kompletną ruinę. Ten z Moniuszki na szczęście sprzedano przedsiębiorstwu pogrzebowemu (w 2022 roku), a komisariat nr 5 przed rokiem trafił do Miejskiego Zarządu Budynków.

W spółce zdecydowano, że potrzebny jest kapitalny remont budynku i zagospodaro-

wanie terenu przy nim. Przed kilkoma dniami MZB podpisał umowę z firmą „Rokom” Roboty Ogólnobudowlane i Renowacja Obiektów Zabytkowych H.G.I. Komorowscy z siedzibą w Kamiennej Górze

Po zakończeniu prac w dawnym komisariacie przy ul. Andersa siedzibę będzie miało nowe Biuro Obsługi Klienta dla mieszkańców dzielnicy Biały Kamień, Konradów oraz części budynków, zarządzanych w Szczawnie-Zdroju.

Zakres remontu obejmuje m.in. kompleksową modernizację wnętrza, dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz poprawę efektywności energetycznej. Planowany termin zakończenia prac to czerwiec 2026 roku. ©

KRÓTKO

WAŁBRZYCH

Uciekał pijany i bez prawka

Sceny jak z kryminalnego filmu miały miejsce 9 października około godz. 15.45 w dzielnicy Stary Zdrój w Wałbrzychu. Funkcjonariusze drogówki zauważyli jadącego ul. Armii Krajowej mężczyznę, który nie posiadał uprawnień do prowadzenia pojazdów, dlatego podjęli decyzję o zatrzymaniu auta do kontroli. Kierujący się jednak nie zatrzymał i uciekał aż do ul. Reja, gdzie próbował ukryć samochód na podwórku. Tam został zatrzymany. Okazało się, że 49-letni mężczyzna był pijany. Wydmuchał 0,63 promila alkoholu. Miał również aktywną decyzję o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. Samochód trafił więc na strzeżony parking na koszt kierującego, a on do policyjnej celi, gdzie przeżwał. Grozi mu łączna kara do lat 5 więzienia, dożywotni zakaz kierowania pojazdami oraz wysoka grzywna. PG

WAŁBRZYCH

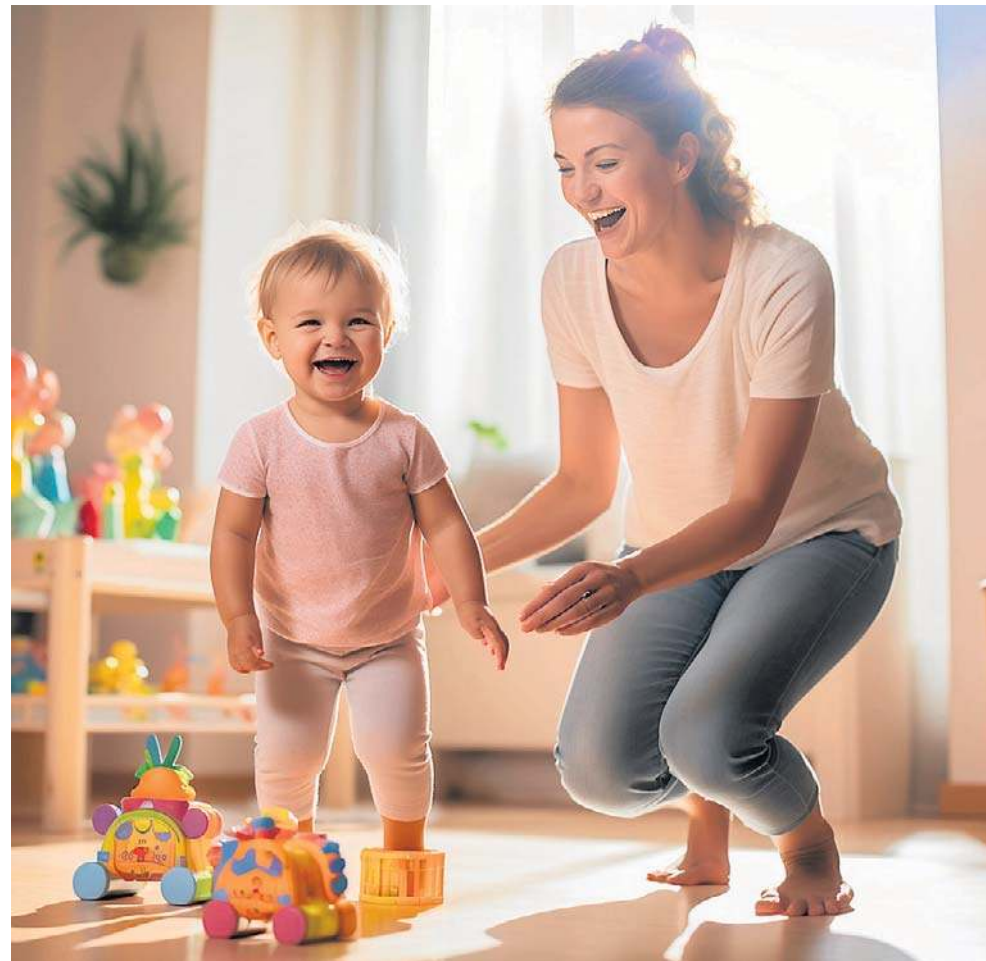
Wyrznął po ciemku w inny samochód

- Kierujący około godz. 20.00 samochodem osobowym wałbrzyszanin nie zauważył zaparkowanego na ul. 11 Listopada pojazdu i wjechał w niego - informują w wałbrzyskiej policji. Na szczęście mężczyźni nic się nie stało, w zdarzeniu nie ucierpiał też inne osoby. Kierowca został jednak ukarany mandatem w wysokości 1.050 zł i 10 punktami karnymi. Funkcjonariusze „drogówki” zatrzymali również dwa dowody rejestracyjne samochodów za pokolizywne uszkodzenia. PG

WROCŁAW

Nasi policjanci są mistrzami bilarda

Nasi policjanci są prawdziwymi mistrzami w grze w bilard. Ostatnio znakomicie spisali w I Mistrzostwach Dolnego Śląska Służb Mundurowych, przeprowadzonych we wrocławskim klubie B4Bilard. W zmaganiach 96 funkcjonariuszy najlepszym wśród mężczyzn okazał się Leszek Szubicki (Komisariat Policji w Boguszowie-Gorcach), wśród pań triumfowała Maja Skowron (Komisariat Policji I w Wałbrzychu), natomiast zespół z Wałbrzycha zwyciężył w rywalizacji drużynowej. PG

Programem „Aktywny Rodzic” zostało objętych w kraju ponad 630 tysięcy maluszków.

ŚWIADCZENIA RODZICE SĄ W PRACY, DZIECI MAJĄ OPIEKĘ

„Babciowe” dobre dla wszystkich

Paweł Gołębiowski
region, kraj

Program „Aktywny Rodzic” ma już rok. Daje wspaniałe efekty, także na Dolnym Śląsku.

Już od roku działa w Polsce program „Aktywny Rodzic”. Rodzice małych dzieci dostają w jego ramach nawet 1,5 tys. zł miesięcznie na opiekę nad maluchami i mogą przy tym w każdej chwili zmienić otrzymywane świadczenie, jeśli zmieni się ich sytuacja. Dzięki programowi mogą wrócić do pracy, a składki, które odprowadzają są inwestycją, która opłaca się całemu społeczeństwu. Przypomnieli o tym na spotkaniu w Wałbrzychu posłanka Sylwia Bielawska i senator Agnieszka Kołacz-Leszczczyńska.

- Objęliśmy opieką ponad 630 tysięcy maluszków, a koszt tego programu to 8,5 miliarda złotych. Ale to nie były tylko koszty, bo przy aktywności rodziców, którzy są spokojni o bezpieczeństwo swoich dzieci, te koszty się zwracają. Jesteśmy dumni, że ten pro-

gram funkcjonuje - mówiła senatorka PO.

Obydwie podkreślały, że program, uruchomiony rok temu jest największym w historii Polski programem opieki żłobkowej. I przynosi konkretne efekty. Jeszcze w 2023 roku Polska miała jeden z najniższych w Unii Europejskiej wskaźnik objęcia opieką instytucjonalną dzieci w wieku do 3 lat. Było to 36 procent. Obecnie wskaźnik wynosi 45,72 proc. A na Dolnym Śląsku wzrósł w tym czasie z 48,9 proc. do 61,36 proc.

- Te 8,5 miliarda złotych to długofalowa inwestycja, najlepiej wydane pieniądze, przeznaczone na system opieki i wsparcia wszystkich małych dzieci od pierwszego do 36. miesiąca życia. To rodzice decydują, którą formę wsparcia

Dzięki programowi rodzice mogą wrócić do pracy, a składki, które odprowadzają są inwestycją, opłacalną dla całego społeczeństwa.

w ramach programu „Aktywny Rodzic” wybiorą - mówiła posłanka Bielawska.

Wyjaśniała, że program ma trzy moduły. Najwięcej, bo ponad 200 tys. osób wybrało program „Aktywny w żłobku”. Dziecko jest w nim oddawane do żłobka, a otrzymywane pieniądze są przeznaczane na pokrycie kosztów utrzymania i opieki tam nad dzieckiem. Drugi, cieszący się ogromnym zainteresowaniem, jest moduł nazwany popularnie „babciowe”. W nim rodzice decydują się, że ktoś sprawuje opiekę nad ich dzieckiem w domu, a oni mogą spokojnie wrócić do pracy zawodowej po zakończonym urlopie macierzyńskim bądź wychowawczym. Trzeci moduł to „Aktywnie w domu”, gdzie ktoś decyduje się na to, że pozostanie w domu i sam będzie sprawował opiekę nad dzieckiem.

Dzięki „babciowemu” średnia miesięczna wysokość opłat za opiekę w powiatach spadła z prawie 1 tys. zł do około 88 zł miesięcznie, a w województwie dolnośląskim nawet do 73,17 zł. ©

NIERUCHOMOŚĆ PRYWATNY PRZEDSIĘBIORCA CHCIAŁ KUPIĆ TEREN Z POURANOWĄ HAŁDĄ W STARYM JULIANOWIE

Mieszkańcy boją się promieniowania. Wywalczyli zawieszenie przetargu

Adrianna Szurman
Dzieńmorowice

Sprzedaż pouranowej hałdy na Starym Julianowie została wstrzymana! KOWR zawiesił przetarg. Mieszkańcy mówią: - Wygraliśmy bitwę, ale siedzimy w okopach.

Mieszkańcy Starego Julianowa w Dzieńmorowicach w gminie Walim mogą świętować. Walczyli - skutecznie! - o wstrzymanie procedury przetargowej, dotyczącej sprzedaży hałdy, będącej pozostałością po wydobywanym do 1956 roku uranie. Na powierzchni hałdy jest zwiększone promieniowanie, ale dopóki nikt nie eksploatuje działki, jest bezpieczna.

Były plany sprzedaży terenu

Zaalarmowano nas, że Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa we Wrocławiu chce sprzedać działkę z hałdą pouranową. Hałdę, na której nadal występuje podwyższone promieniowanie i w którą nie wolno w żaden sposób ingerować, bo może to okazać się groźne dla zdrowia i życia ludzi.

Objętość hałdy po wydobywaniu uranu jest szacowana na 1,2 mln ton odpadów.

KOWR wszczął procedurę przetargową trzy lata temu po wniosku lokalnego przedsiębiorcy rolnego Adriana Pawłowskiego. Jak mówi nam wicedyrektor KOWR Paweł Mazur, jednocześnie mieszkańiec gminy i przewodniczący Rady Powiatu Wałbrzyskiego, KOWR zawsze wszczyna procedurę przetargową na wniosek zainteresowanego kupnem gruntu.

O opinię zapytano wiele instytucji, w tym Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Nikt nie miał nic przeciwko, by pouranową hałdę sprzedać. A sama gmina Walim wpisała w planie zagospodarowania przestrzennego tereny z działką pouranową jako tereny rolne.

Agencja Atomistyki: - Nie wolno ingerować w hałdę!

Mieszkańcy już kilka miesięcy temu interweniowali w siedzibie KOWR alarmując, że hałda może być niebezpieczna. Przed laty przeprowadzono badania, które mówiły, że nie wolno hałdy ruszać, bo może dojść do katastrofy. Nie było jednak doku-

Mieszkańcy domagali się w siedzibie KOWR we Wrocławiu wstrzymania sprzedaży działki. I taką obietnicę otrzymali.

mentu, który by to potwierdzał. Końcem września w archiwum gminy odnaleźli go pracownicy wójta Walimia, Adama Hausmana.

Datowane na 1996 rok pismo sporządził Instytut Energii Atomowej, Służby Ochrony Radiologicznej. To opinia, przygotowana na wniosek gminy Walim, która mówi, że podwyższone promieniowanie stwierdza się jedynie na powierzchni hałd, zaś nie stwierdza się podwyższonego promieniowania na terenie wsi Stary Julianów. W dokumencie czytamy m.in.:

„Aby jednak ten stan rzeczy utrzymywał się w przyszłości, należy doprowadzić do stanu całkowitego ograniczenia wszelkiej działalności gospodarczej na terenie hałd i w ich otoczeniu, stanowiącym obecnie nieużytki. Niedopuszczalna jest uprawa roli, wypas bydła i drobiu, zbier-

anie ziół, trawy i grzybów. Nie należy wykorzystywać znajdujących się tam materiałów np. do budowy dróg, ponadto powinno się zapewnić, aby rosnąca tam roślinność (ziola, trawy, krzewy i drzewa) nie była niszczone, gdyż roślinność ta zapobiega erozji gruntu przez opady i wiatry, a także oznakować wydzielony z użytkowania gospodarczego teren hałd”.

Na podstawie dokumentu w sprawie wstrzymania przetargu zaangażowali się także parlamentarzyści Ziemi Wałbrzyskiej, posłowie Sylwia Bielawska i Grzegorz Maciejowski. Sprawę nagłośnił w mediach społecznościowych wałbrzyski radny Tomasz Maciejowski, a dziennikarze na portalu wałbrzych.naszemiasto.pl i Gazeecie Wrocławskiej.

KOWR wstrzymał sprzedaż hałdy

Nie umknęło to opinii publicznej. KOWR zdecydował się na wstrzymanie procedury przetargowej.

W poniedziałek, 13 października, odbyło się spotkanie z mieszkańcami. Walczyć o wstrzy-

manie sprzedaży pojechali też sołtys Dzieńmorowic Paweł Figlak i wójt Walimia Adam Hausman. Dyrekcja KOWR poinformowała mieszkańców, że do czasu wyjaśnienia sprawy nie sprzeda działki, ale winą za sytuację obarczyła gminę Walim.

Zażądaliśmy od gminy Walim wyjaśnień, dlaczego informacja o tak ważnym dokumencie nie trafiła do nas wcześniej. Gmina zataiła dokument, który jest tak ważny w tej sprawie. Wystąpiliśmy też do Instytutu Badań Jądrowych z prośbą o wskazanie, czy ten dokument, który ma blisko 30 lat, jest obowiązujący, czy też badania należy powtórzyć. Jeśli obowiązuje, to stała się rzecz niepojęta. Przecież tam nawet grzybów nie można zbierać! - mówi na wiceszef KOWR Paweł Mazur.

Jak dodaje, operat szacunkowy dla tej nieruchomości jest ważny jeszcze przez rok. Jeśli nawet wygaśnie, w świetle nowych ustaleń KOWR nie będzie zależało na sprzedaży tego terenu, ma mnóstwo innych, którymi zajmie się w pierwszej kolejności.

Jedno jest pewne: nasz pracownik był już na miejscu w Sta-

- Dotarliśmy do ówczesnego wójta gminy, który gospodarował tam w 1996 roku i mówi, że przedstawiciele Agencji Rolnej Skarbu Państwa, czyli dzisiejszego KOWR uczestniczyli w badaniach hałdy i doskonale wiedzieli, jakie są zalecenia. Obarczanie nas odpowiedzialnością o to, że nie poinformowaliśmy KOWR czy RDOS o dokumencie jest absurdalne. Nie my jesteśmy właścicielami tej działki. Poza tym te tereny są wpisane jako rolne od początku lat 90. To informacja o tym, co gmina planuje w tym miejscu, czyli zalesienie, nieużytki, a nie innego rodzaju działalność. Każdy, kto jednak chciałby tam uprawiać cokolwiek otrzyma informację, że jest to zakazane - tłumaczy wójt Walimia.

Podkreśla, że gmina domaga się od KOWR informacji, czy w archiwach są dokumenty o przeprowadzaniu badań na hałdzie. A także o tym, komu i na jakich warunkach dzierżawiono te tereny. Czy prowadzono tam np. wypas albo koszoną trawę, która była przeznaczana następnie na paszę dla zwierząt.

Mieszkańców reprezentuje sołtys Paweł Figlak. Jak podkreśla, nie chce szukać winnych dopuszczenia do takiej sytuacji.

- Od miesiąca walczymy i informujemy instytucje, parlamentarzystów, a nawet Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i inne służby o tym, że chcą sprzedać hałdę z uranem i cieszymy się, że to szaleństwo w końcu zostało zatrzymane. Wygraliśmy tę bitwę i to jest dla nas najważniejsze. Ale niech wszyscy wiedzą, że nadal siedzimy w okopach i obserwujemy, co się w tej sprawie dzieje - zaznacza. ©P

Przedsiębiorca Adrian Pawłowski chciał kupić działkę.

TURYSTYKA ZNAKOMICIE UDAŁ SIĘ II RODZINNY RAJD GÓRSKI LESISTA - FAMILY TRIP 2025. ZORGANIZOWANO GO W MI

Po malowniczych górach wędrowały dz

Drugie śniadanie na łonie przyrody? Doprawdy, trudno o przyjemniejsze doznanie!

Trasa nie była szczególnie trudna technicznie. Zdarzały się nawet płaskie odcinki.

Pogoda dopisała i o godz. 10.00 dziesiątki osób powędrowały z okolic Kościelnej Góry na trasę c

Trochę błota na górskich, leśnych ścieżkach było, ale nie tyle, żeby znacząco utrudnić wędrowkę.

W każdym plecaku znajdowały się jakieś smakołyki. Przy ognisku okazywało się, co kto zabrał ze sobą na wędrowkę.

MIEROSZOWIE W SOBOTĘ, 11 PAŹDZIERNIKA

dziesiątki osób

o długości 10 kilometrów. Humory dopisywały od startu do mety!

Uczestnicy rajdu - w bardzo różnym wieku - pokonywali dystans dziarsko i z uśmiechem na ustach.

Najmłodsi nie rozstawali się ze swoimi maskotkami. Swoją drogą ciekawe - co znajdowało się wewnątrz?

Gdy rozpoczynała się wspinaczka, turyści ustawiali się gęsiego. Tak maszerowało się łatwiej i bezpieczniej.

Pod nogami chrzęściły jesienne liście. A gdy spojrzało się na korony drzew, te zachwycaly feerią barw.

Na mecie czekała miła nagroda - pamiątkowy medal dla każdego uczestnika rajdu.

Taka sobota to marzenie - spędzona rodzinnie, w super towarzystwie i aktywnie!

Pierre Laval i francuska kolaboracja z III Rzeszą

15 października 1945 r. o godz. 12.32 stracono Pierre'a Laval, premiera Francji w okresie rządów Vichy. Jego śmierć była elementem rozliczeń z francuską kolaboracją z Niemcami.

Mariusz Grabowski

Śmierć Laval, który umierał ze słowami: „Niech żyje Francja!”, rozpoczęła falę dyskusji o roli Francji w prohitlerowskiej polityce, o jej udziale w Holokauście, a także osamym Lavalu. Czy był winny, czy stał się kozłem ofiarnym, na którego można było zważyć „wszystkie winy, wszystkie grzechy, wszystkie świństwa”.

Lavalowska realpolitik

Dziś we Francji Laval ma spore grono obrońców, podkreślających że był postacią nie tyle kontrowersyjną, co wręcz tragiczną. Po upadku Francji w czerwcu 1940 r. zaangażował się w budowanie marionetkowej Republiki Vichy, kolaborującej z Niemcami państwa zarządzanego przez Philippe'a Pétain.

Przez lata sprzyjał okupantowi, nawet nie stwarzając pozorów antyniemieckiego oporu. W czerwcu 1942 r., w słynnym przemówieniu radiowym skierowanym do narodu francuskiego, zachęcał rodaków do zgłaszania się na roboty do Niemców, a jednocześnie publicznie zapewniał o francusko-niemieckiej przyjaźni, życząc III Rzeszy sukcesów na frontach.

Wydawać by się mogło, że ocena jego działań powinna być oczywista. On sam obrał po wojnie typową dla tamtego okresu linię obrony, twierdząc, iż jego postawa „wymagała niezwykłego poświęcenia, a wszystko, co uczynił, robił w trosce o dobro Francji i Francuzów”. Brak kolaboracji z Niemcami - argumentował - miałby bowiem ściągnąć na Francuzów zwiększone represje. Tymczasem Republika Vichy mogła się cieszyć sporym stopniem niezależności.

Francja podzielona

Laval został pochowany w nieoznaczonym grobie na cmentarzu w Thiais, ale już w listopadzie 1945 r. przeniesiono go na paryski Cmentarz Montparnasse. Był jedynym francuskim premierem, który został stracony. Ale wciąż o nim pamiętano, szczególnie w środowiskach prawniczych, a jego rodzina bezskutecznie przez kil-

kadziesiąt lat starała się o zrewidowanie wyroku.

W lewicowo-liberalnym francuskim establishmentie postać Laval to jednak symbol kolaboracji. Zaś do obowiązków historyków, nie tylko francuskich, należy niejako rytualne potępienie jego poczynań. Prof. Jerzy Eisler w książce poświęconej marszałkowi Philippe'owi Pétainowi uznał Pierre'a Laval za „wcielonego diabła”.

Z kolei dr Jan Zamojski, autor „Francja na rozdrożu” dowodzi, że Francuzi mają bardzo wiele do zawdzięczenia Lavalowi. „Stworzył im »wygodną sytuację« w okresie okupacji, biorąc na siebie wszystko to, co najgorsze, jeśli chodzi o współpracę z Niemcami. A potem zapłacił najwyższą cenę”.

Powstaje Vichy

Przyjrzyjmy się zatem, jaka była skala francuskiej współpracy w hitlerowskich Niemczech. We wrześniu 1939 r., po ataku Hitlera na Polskę, Francja wypowiedziała Niemcom wojnę, słusznie nazwaną przez historyków „dziwną”. Trwała ona na Zachodzie aż do 1940 r. W tym czasie, przy dalszej bezczynności Francji, Niemcy zajęli Danię i Norwegię. 10 maja 1940 r. Hitler wkroczył do Holandii, Belgii i Luksemburga, a potem uderzył na Francję. Zaledwie trzy tygodnie wystarczyły, aby niemieckie natarcie przez Ardeny, osaczyło na północy znaczną część wojsk francuskich, wspieranych przez korpus brytyjski i armię belgijską.

Walki na północy Francji zakończyła dramatyczna ucieczka Aliantów z Dunkierki. Po spektakularnym zwycięstwie, Niemcy przystąpili do ostatecznej rozprawy z Francuzami. 22 czerwca 1940 r. Francja podpisała zawieszenie broni, które w rzeczywistości oznaczało kapitulację. Blisko dwie trzecie państwa znalazło się pod okupacją.

Ale już 10 lipca zebrane w Tuluzie Zgromadzenie Narodowe Republiki Francuskiej udzieliło nadzwyczajnych pełnomocnictw premierowi, marszałkowi Philippe'owi Pétainowi, który na ich podstawie ogłosił się „głową państwa fran-

Dwaj liderzy Vichy: marszałek Philippe Pétain i Pierre Laval, 1942 rok. Obaj zostali skazani na karę śmierci, ale Pétain ostatecznie dostał dożywocie.

cuskiego”. Ustawa o pełnomocnictwach została uchwalona przygniatającą większością głosów (569 głosów „za” przy 80 „przeciw” przy 30 wstrzymujących się). Okres Francji Vichy rozpoczął się od ogłoszenia neutralności w toczącej się woj-

Wylapać Żydów!

Konsekwentnie rzecz biorąc - już samo powstanie Vichy było formą kolaboracji państwowej. Miało to wymierne konsekwencje, np. oprócz regularnego opłacania i utrzymania armii hitlerowskiej, francuski przemysł pracował na rzecz III Rzeszy, a rolnicy dostarczali Niemcom kontyngenty żywnościowe w zamian za „obligacje”.

Do tego dochodzą masowe i dobrowolne wyjazdy Francuzów do pracy w Rzeszy (do których zachęcały władze Vichy). W praktyce Francja finansowała w ten sposób w znacznej części

wysiłek zbrojeniowy III Rzeszy. Kolaboracja obejmowała również zorganizowany udział policji francuskiej, francuskiej milicji faszystowskiej, kierowanej przez Josepha Darnanda i cywilnej administracji francuskiej (szefował jej Rene Bousquet) w walce z Resistancją, czyli konspiracją zbrojną i w ustalaniu list proskrypcyjnych i organizowaniu deportacji Żydów do obozów,

W tzw. antyżydowskiej Oboławie Vel d'Hiv 16 i 17 lipca 1942 r., ok. 9 tys. francuskich policjantów zatrzymało ponad 13 tys. Żydów w Paryżu i okolicach. Laval, postawiony przed sądem twierdził, że „życie Żydów niefrancuskich było okrutną ceną za pozostawienie w spokoju tych, którzy urodzili się i wychowali we Francji”.

W szeregach SS

Czym innym jednak kolaboracja państwowa, czym indy-

widualny wybór. Udział w machinie prohitlerowskiej wynikał nierzadko z ideologii. Np. francuskich ochotników nie brakło w Wehrmachcie i Waffen SS. Pierwszą francuską jednostką w szeregach niemieckiej armii był Francuski Legion Ochotniczy do Walki z Bolszewizmem, który powstał w lipcu 1941 r.

Żołnierze tego Legionu walczyli na froncie wschodnim, w rejonie Moskwy. W 1943 r. Niemcy wyrazili zgodę na formowanie francuskich jednostek SS. Najpierw była to Francuska Ochotnicza Brygada Szturmowa SS, która w 1944 roku przekształciła się w 33. Dywizję Grenadierów SS „Charlemagne”. Jej dowódcą mianowany został ostatni dowódca Francuskiego Legionu Ochotniczego płk Edgar Puaud.

Francuska Dywizja SS liczyła ok. 7,5 tys. żołnierzy. Najcięższe walki toczyła w rejonie Sanoka na Podkarpaciu oraz na Pomorzu. W rejonie Kołobrzegu starli się m.in. z polskimi żołnierzami z 4. Dywizji Piechoty 1. Armii Wojska Polskiego. W 1945 r. ostatni francuscy ochotnicy bronili Berlina przed Sowietami. Trzech z nich, przed upadkiem miasta, zdążyło jeszcze otrzymać najwyższe niemieckie odznaczenie bojowe - Krzyż Rycerski Krzyża Żelaznego.

Przypadek Brasillacha

Przypadkiem kolaboracji „ideowej” jest postać Roberta Brasillacha, poety, dramaturga, pisarza, krytyka literackiego i publicysty, do wiosny 1941 r. jeńca oflagu Neuf-Brisach. Został z niego zwolniony w zamian za współpracę z rządem Vichy.

Zarzucono mu później, że w okresie od 25 kwietnia 1941 do lipca 1943 r. na łamach tygodnika „Je suis partout” opublikował poufne informacje i donosi na temat członków francuskiego ruchu oporu oraz osób pochodzenia żydowskiego i wzywał władze do ich rozstrzelania. Ale ocena Brasillacha jest trudna, bo wziął też udział w delegacji do Katynia, po której napisał reportaż obciążający odpowiedzialno-

ścią za zbrodnię katyńską Sowietów.

W 1944 r. po wyzwoleniu Paryża został aresztowany i skazany za kolaborację na karę śmierci przez rozstrzelanie. Stracono go 6 lutego 1945 r. w Fort Montrouge koło Paryża, mimo że o jego ułaskawienie prosili m.in. Albert Camus, Paul Claudel i Jean Cocteau. „Po II wojnie światowej czystki były najpierw organizowane przez partię komunistyczną. Tyczy się to szczególnie czystek wśród ludzi pióra, gdyż komunistom chodziło o wycięcie prawicowej inteligencji, która zwalczała Front Ludowy, jego dziennikarzy i intelektualistów” - broni Brasillacha Philipp D'Hugues, autor jego biografii.

Pétain bezpieczny

Fakt francuskiej współpracy z hitlerowskimi Niemcami, choć oczywisty, zaczął być tuszowany od razu po zakończeniu wojny. Państwo francuskie propagowało wygodniejszą z politycznego punktu widzenia narrację o Wolnych Francuzach Charles'a de Gaulle'a walczących z Niemcami i Hitlerem.

Bardzo niewielu polityków poniosło też odpowiedzialność za swe zbrodnie. Rozstrzelano Pierre'a Laval, ale Marszałkowi Pétainowi wyrok śmierci zamieniono na dożywocie. Do końca swych dni utrzymywał, że „cokolwiek czyniłem - wszystko, czego nie akceptowałem bądź musiałem przyjąć z własnej woli lub pod przymusem - robiłem to dla waszego bezpieczeństwa. Nie mogąc być waszym mieczem, starałem się pozostać tarczą”.

O trudnej przeszłości i niezmażanych historycznych winach niech świadczy charakterystyczny przykład. François Mitterrand, którego trudno posądzić o sympatie prawicowe, jako prezydent Francji regularnie - w rocznice rozejmu w Compiègne z 1918 r. - składał kwiaty na grobie Marszałka Pétaina. Przyłapano pewnego razu przez fotografów tłumacza się, że oddaje hołd temu, który poprowadził Francuzów do zwycięstwa w Wielkiej Wojnie. Rzecz jasna nie rozwiłał to niczych wątpliwości. ©©

Sobór rozpoczął ingres 2540 ojców soboru do Bazyliki Świętego Piotra, a następnie odbyła się uroczysta msza święta do Ducha Świętego.

SOBOROWE ABC. W 63. ROCZNICĘ SOBORU WATYKAŃSKIEGO II

11 października 1962 roku Jan XXIII otworzył w Watykanie pierwszą sesję soboru powszechnego, który przeszedł do historii jako Vaticanum Secundum.

Mariusz Grabowski

Sobór rozpoczął ingres 2540 ojców soboru do Bazyliki Świętego Piotra, a następnie odbyła się uroczysta msza święta do Ducha Świętego, którą celebrował dziekan kolegium kardynalskiego Eugène Tisserant, o którym chodziły słuchy, że „włada wszystkimi językami świata (znał m.in. perski i amharski).

Ojcowie soboru złożyli wyznanie wiary i wysłuchali przemówienia Jana XXIII.

Bez precedensu

Sobór trwał do 8 grudnia 1965 r., a po śmierci Jana XXIII przewodniczył mu Paweł VI. Ogłoszono 16 dokumentów, reformujących niemal całość życia Kościoła: cztery konstytucje (trzy dogmatyczne, jedną duszpasterską), dziewięć dekrety i trzy deklaracje.

O ile poprzednie sobory powszechne koncentrowały się wokół dogmatów o Chrystusie i Trójcy Świętej, o tyle Sobór Watykański II był zorientowany na „duszpasterski konkret”, na wewnętrzną odnowę całego Kościoła. Był pierwszą, zakrojoną na tak szeroką skalę refleksją Kościoła o sobie samym, aby mógł skuteczniej ewangelizować świat.

Ostatnim akcentem soboru było uroczyste publiczne posiedzenie na placu przed Bazyliką św. Piotra, msza celebrowana przez Pawła VI, orędzie papieża i ojców soboru oraz odczytanie papieskiego breve „In Spiritu Sancto”, oznajmającego zamknięcie obrad.

Jak podają autorzy tomu „Katolicyzm A-Z” (hasło: „Sobór Watykański II”), w obradach uczestniczyło 3058 ojców soborowych, czyli 108 kardynałów, 5 patriarchów, 9 prymasów, 543 arcybiskupów, 2171 biskupów, 12 opatów udzielnych, 16 prałatów udzielnych, 65 prefektów apostolskich, 129 wyższych przełożonych zakonnych.

Wspomagało ich ponad 450 ekspertów. Przysłuchiwało im się ponad 50 audytorów i 106 obserwatorów delegowanych przez 28 wspólnot niekatolickich. Z Europy uczestniczyło 1060 ojców soborowych, z Ameryki Północnej 416, z Ameryki Środkowej 89, z Ameryki Południowej 531, z Azji 408, z Afryki 381, z Australii 74.

Ponadto w soborowym biurze prasowym pracowali dziennikarze przygotowujący codzienne oficjalne sprawozdania. W czasie obrad pracowali dyżurni, zwykle księża studiujący w Rzymie, którzy doręczali

dokumentację ojcom soborowym, zakrystianie, technicy, lekarze i sanitariusze, kucharze i kelnerzy przygotowujący posiłki oraz funkcjonariusze straży watykańskiej. W czasie soboru odbyło się 168 posiedzeń plenarnych, 10 posiedzeń publicznych, 147 przemówień, zwanych relacjami, w których omawiano treść projektów uchwał.

Postanowienia

Pod względem doktrynalnym sobór uroczystie potwierdził niektóre elementy zwyczajnego nauczania papieża ostatnich dziesięcioleci lub włączył do magisterium Kościoła postulat teologów, np. przyłączenie się Kościoła katolickiego do ruchu ekumenicznego, wprowadzenie języków narodowych do liturgii, przyznanie większego znaczenia Pismu Świętemu w liturgii i życiu Kościoła itp.

W soborowym nauczaniu znalazły się też i takie elementy, które zostały ponownie odkryte po wiekach zapomnienia, gdyż znane były już w początkach chrześcijaństwa, np. kolegialność, diakonat stały, koncelebra, komunie św. pod dwiema postaciami dla wszystkich.

Niektóre postanowienia soboru – wielokrotnie później krytykowane – oznaczały zupełną zmianę w nauczaniu Kościoła katolickiego, np. przyznanie prawa do wolności religijnej wszystkim (a nie, jak dotychczas, tylko katolikom) czy uznanie pozytywnych elementów w innych wyznaniach chrześcijańskich, a nawet w religiach niechrześcijańskich.

Ile było soborów?

Vaticanum II wpisywał się w istniejącą od starożytności tradycję spotkania biskupów całego Kościoła w celu ustanowienia praw kościelnych i uregulowania spraw doktryny wiary i moralności. Początkowo sobory były zwoływane przez cesarzy rzymskich. Ich postanowienia musiały być jednak zaakceptowane przez biskupa Rzymu.

Historycy Kościoła są zgodni, że odbyło się 21 soborów powszechnych (od Nicejskiego I w 325 r. do Watykańskiego II). Według obecnego prawa kanonicznego (kan. 337-341) papież zwołuje sobór według własnego uznania, przewodniczy jego obradom osobiście lub przez delegatów, a także określa ramy obrad i zatwierdza dekryty soborowe. Śmierć papieża podczas trwania obrad powoduje ich zawieszenie do czasu wznowienia przez następcę.

Chrystus i Wielkanoc

Otwarta pozostaje sprawa tzw. Soboru Jerozolimskiego opisanego w Dziejach Apostolskich (15,2-29) jako zebranie apostołów i starszych w Jerozo-

limie ok. roku 49. W sensie ścisłym nie był to sobór powszechny, choć rozstrzygnięto na nim kwestię konieczności przestrzegania wymogów prawa przez chrześcijan pochodzenia nieżydowskiego – nawróconych pogan.

Pierwszym soborem powszechnym był Sobór Nicejski I zwołany przez cesarza Konstantyna do Nicei w Bitynii, trwający od 19 do 25 lipca 325 r. Postanowienia na nim zapadłe wywarły znaczący wpływ na dalszy rozwój religii, kultury i nauki, a także długotrwale oddziaływały na wydarzenia polityczne.

W zgromadzeniu, które obradowało w auli pałacu cesarskiego, wzięło udział ok. 220 hierarchów pod przewodnictwem Hozjusza z Kordoby. Podczas obrad sformułowano wyznanie wiary, w którym sprecyzowano naukę o Bogu Ojcu i Bożym Synu, uznając, że Jezus Chrystus jest Bogiem, ponieważ jest współistotny („homousios”) Bogu Ojcu. Użycie nomenklatury filozoficznej świadczy, że podstawy ówczesnej doktryny chrześcijańskiej precyzowano za pomocą terminów z nauki greckiej.

Zgromadzenie wprowadziło także jednolity dla całego Cesarstwa Rzymskiego termin obchodów uroczystości upamiętniającej zmartwychwstanie Chrystusa: w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca. Na tej podstawie cesarz Konstantyn ustanowił doroczne święto państwowe, czyli Wielkanoc.

Nie każdy taki sam

Stosunek innych Kościołów chrześcijańskich do soborów jest zróżnicowany. Cerkiew prawosławna i tzw. Kościoły starokatolickie uważają za powszechne tylko pierwsze siedem soborów (od Nicejskiego I do Nicejskiego II). Prawosławie uznaje również sobory IV (równoległy do soboru zwołanego przez papieża Hadrianą II) i V, które odbyły się w Konstantynopolu.

Protestanci z kolei, opierający się na zasadzie „sola scriptura” (jedynie Biblia stanowi nieomylny autorytet w sprawach wiary) uznają, że sobory powszechne są ze swej natury omylne, a ich postanowienia należy zakwestionować w sytuacji, gdy znajdują się one w sprzeczności z nauką Pisma Świętego.

Mimo to zdecydowana większość protestantów na podstawie samej Biblii uznaje, że postanowienia dotyczące Trójjedyności Boga i natury Chrystusa wyrażone na czterech pierwszych soborach ekumenicznych (od Nicejskiego I do Chalcedońskiego) wyrażają naukę biblijną.

Synodalne ścieżki

Sobory są wydarzeniami o charakterze powszechnym

i nie są tym samym, co synody, mające charakter lokalny. Mają tradycję równie starożytną – pierwszy synod to tzw. synod rzymski z roku 154 pod przewodnictwem biskupa Rzymu Aniceta przy okazji wizyty w mieście św. Polikarpa ze Smyrny, późniejszego męczennika.

Wydaje się, że synody odbywały się i stanowiły pewną podstawową formę działania w pierwszym okresie istnienia Kościoła. Żyjący na przełomie II i III wieku Tertulian uważa je za zjawisko zupełnie normalne, a na nich „ważniejsze sprawy rozważa się wspólnie”, zaś żyjący pół wieku później Firmilian z Kapadocji potwierdza w korespondencji ze św. Cyprianem, że „corocznie jako starsi i przełożeni się zbieramy, aby zarządzić, co naszej trosce jest powierzone”.

Gdy uformowała się także struktura patriarchatów, czyli głównych ośrodków danego regionu świata, takich jak np. Rzym, Aleksandria czy Antiochia, na ich czele stawiali biskupi tych stolic. „Biskupi prowincji lub patriarchatu gromadzili się zatem na wzór Apostołów z Piotrem, by rozeznawać w Duchu Świętym potrzeby Kościoła” – pisze ks. Mariusz Bakalarz w tekście „Skąd się wzięły synody?”.

Czy będzie kolejny sobór?

W kręgach teologów, zwłaszcza konserwatywnych, od wielu lat mówi się o zwołaniu kolejnego soboru, który miałby „przywrócić” równowagę doktrynalną, przechyloną na Vaticanum II w stronę liberalizmu. Wierni pamiętają jeszcze reakcję papieża Franciszka, gdy 14 września 2017 r., wchodząc do wypełnionej biskupami z całego świata Sali Klementyńskiej Pałacu Apostolskiego, zapytał: „Czy to sobór watykański III?”.

Ten papieski żart nabiera wymowy, gdy ma się świadomość, do kogo został zaadresowany. Takimi słowami Franciszek rozpoczął spotkanie z ponad setką biskupów, którzy przyjeźli wówczas święcenia. W przemówieniu papież podkreślił m.in., że biskupi nie mogą godzić się jedynie na „potwórki z przeszłości”, ale muszą mieć „odważę postawienia pytania, czy propozycje z wczoraj są nadal ewangelicznie ważne”.

Zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego to do papieża należy określanie, które sprawy mają być przedmiotem obrad soboru, oraz ustalanie porządku obowiązującego w czasie jego trwania. Kodeks precyzuje również, że „wszyscy i tylko biskupi, którzy są członkami kolegium biskupów, mają prawo i obowiązek uczestniczenia w soborze powszechnym z głosem decydującym”. ©©

10 NAJPOPULARNIEJSZYCH STACJI

TELEPANORAMA

Program telewizyjny

KOMEDIA NIEDZIELA TVN 21:25

Kłątwa

„Kłątwa” w reżyserii Tomasza Koneckiego (współtwórcy kultowych komedii, takich jak „Pół serio”, „Ciało” „Lejdis”, i „Testosteron”) to mrocznie komedio-wa opowieść o rodzinie, nieszczęściu i nieoczekiwanym odkupieniu. Siostry Nastka (Vanessa Aleksander) i Monia (Agnieszka Włodocha) są jak ogień i woda - jedna jest pragmatyczną perfekcjonistką, druga żyje chwilą i wierzy, że los pisze własne scenariusze. Pró-bują żyć własnym życiem, ale gdy tylko coś idzie po ich myśli, nagle wydarza się najbardziej niespodziewana rzecz, która rujnuje wszystkie wcześniejsze plany. Zmęczone kolejnymi przeciwnościami udają się w bezpieczne miejsce - do domu rodzinnego. Podczas wieczornej degustacji babcynych nalewek dziew-

czyny poznają rodzinny sekret - to nie zwykły pech je prześladowe - są obciążone kłówną nałożoną na ich rodzinę wiele lat wcześniej przez samego papieża... Obok Agnieszki Włodochy i Vanessy Aleksander w produkcji wystąpiły rów-nież Danuta Stenka, Anna Nehrebecka oraz Iwona Bielska.

DRAMAT PONIEDZIAŁEK TVP KULTURA 20:00

Człowiek, który sprze-dał swoją skórę

Tunezyjska produkcja nominowana do Oscara w kategorii „Najlepszy film międzynarodowy”. Syria, w kraju trwa wojna domowa. Sam Ali (Yahya Mahayni) przedostaje się z Raqqa do Libanu. Jego celem jest Francja, gdzie w Paryżu mieszka już jego ukochana Abeer (Dea Liane). Rodzina dziewczyny zmusza ją do poślubienia bogatszego mężczyzny i przeniesienia się z nim do Brukseli. W desperackiej pogoni za pieniędzmi oraz dokumen-tami potrzebnymi do podróży do Europy, by ją uratować. Sam zgadza się, by Jeffrey Godefroi (Koen De Bouw), jeden z najbardziej kontrowersyjnych artystów na Zachodzie, wytatuaował mu

THRILLER PIĄTEK POLSAT 22:00

Stillwater

Nagrodzony Oscarem reżyser Tom McCarthy („Spotlight”) zrealizował mocny i poruszający thriller ze zdobywcą Oscara Mattem Damonem i nominowaną do tej nagrody Abigail Breslin w rolach głównych. Aby naprawić swoje błędy z przeszłości, bezrobotny Amerykanin Bill Baker (Damon) - były pracownik platformy wiertniczej z Oklahomy - regularnie lata do Marsylii, gdzie odwiedza w więzieniu swoją córkę Allison (Breslin), która została skazana za zbrodnię, której - jak twierdzi - nie popełniła. Podczas jednej z takich wizyt Allison ujawnia ojcu nowy trop, który może ją oczyścić z zarzutu morderstwa. Ale okazuje się, że reprezen-tująca ją przed sądem prawniczka nie jest zainteresowana tymi rewelacjami i nie ma szansy na ponowne otwarcie śledztwa. Pomimo bariery językowej, różnic

międzykulturowych i złożoności systemu prawnego we Francji, Baker postanawia wziąć sprawy w swoje ręce, żeby dowieść niewinności swojej córki. Pomagają mu poznane przypadkowo francuska aktorka Virginie (Camille Cottin) i jej ośmioletnia córka Maya (Lilou Siauvaud). Reżyser Tom McCarthy zainspirował się głośną historią Amandy Knox, amerykań-skiej studentki we Włoszech oskarżonej i skazanej za zamordowanie współpółka-torki, a następnie uniewinnionej.

PONIEDZIAŁEK 20 Października

TVP 1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Studio Raban 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (25) 9.00 Ranczo (118) 10.00 Komisarz Alex (4) 11.00 Ojciec Mateusz (390) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.35 Magazyn rolniczy 12.50 Prawdziwy Kubuś Puchatek - film dokumentalny 14.00 Wichrowe wzgórze (279)

15.00 Serwis Info - magazyn 15.15 Reporterzy - magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (722) - serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4578) 18.45 Akacyjowa 38 (729) - serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Teatr TV: Ruda - spektakl Polska 2025 Reż. Wawrzyniec Kostrzewski, wyk. Olga Sarzyńska, Maria Maj, Piotr Adamczyk 22.10 Postscriptum - magazyn 22.40 Christopher Reeve - wieczny Superman - film dok. Francja 2024 Dokument o Christopherze Reeve'ie, niezapomnianym odtwórcy roli Supermana. Po-nad 40 lat po premierze filmu Donnera aktor wciąż pozosta-je ucieleśnieniem bohatera z Kryptonu. 23.55 Balans bieli - magazyn 0.35 Wykrywacz kłamstw 1.00 Popieluszek. Wolność jest *** w nas - film Polska 2009

TVP 2

5.35 M jak miłość (1616) 6.25 Rodzi-na (nie od) święta - program religijny 6.55 Barwy szczęścia (3237) 7.30 Pytanie na śniadanie 11.45 Okrasa łamie przepisy - magazyn 12.25 Koło fortuny - teleturniej 13.15 Mi-łość i nadzieja (307) - serial obyczaj. Turcja 14.05 Va banque - teleturniej 14.35 Na sygnale (765) - serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa - pałac tajem-nic (253) - telenowela 16.00 Koło fortuny - teleturniej 16.35 Familiada - teleturniej 17.20 Miłość i nadzieja (308) Levent nie pozwala, by Acelya przedstawiła jego prawdziwe oblicze. Acelya dostaje ataku alergii. Dramatyczna rozmo-wa Melis z matką na temat Zeynep. Gonul ma podejrzenia wobec Ceylan. 18.15 Va banque - teleturniej 18.50 Jeden z dziesięciu 19.25 Barwy szczęścia (3237) - serial Polska 19.55 Domowe patenty 20.05 Barwy szczęścia (3238) - serial Polska 20.40 Kulisy „M jak miłość” 20.55 M jak miłość (1884) - serial Polska 21.55 Na sygnale (766, 767) - serial obyczaj. Polska 22.55 W cieniu śmierci (8) - serial Finlandia/Niemcy 23.55 Ballada o białej krowie **** - dramat Iran/Francja 2020 Reż. Maryam Moghadam, Behdash Sanaeaha, wyk. Ma-ryam Moghadam 1.50 Stulecie Winnych (41)

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje - pro-gram reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Małanowski i Partnerzy - serial fabularno-do-kumentalny 9.30 Trudne sprawy - serial fabularno-dokumentalny 11.35 Gliniarze - serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1487) - serial fabularno-dokumen-talny Polska

15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja - magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1087) 17.00 Gliniarze (1123) Policja bada sprawę odna-leżonego obok przejazdu kolejowego ciała kobiety. Podejrzany jest wdowiec po ofierze, z którym była w trak-cie rozwodu, a także pewien bezdomny, który używał jej karty bankowej. 18.00 Pierwsza miłość (4076) - serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy - teleturniej 20.30 Bez skrupułów Toma Clan- *** cy'ego - film sensacyjny USA/Niemcy 2021 Reż. Stefano Sollima, wyk. Michael B. Jordan, Jamie Bell, Jodie Turner-Smith 22.55 Everest - thriller USA/Isan- **** dia/W. Bryt. 2015 Reż. Baltasar Kormákur, wyk. Jason Clarke, Josh Brolin, Jake Gyllenhaal 1.25 Kiler-ów 2-óch - komedia *** kryminalna Polska 1999 4.05 Ewa gotuje

TVN

5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Restau-racja „Alladyn's”, Wrocław - reality show 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Warszawa - Bar Alpejski - reality show Polska 2025 13.55 The Floor - teleturniej Polska 2025 14.35 Ukryta prawda (1491, 1724) - serial fabularno-do-kumentalny Polska

16.50 Szpital św. Anny (62) Zespół ratowniczy dr Wojtki Fidora zabiera Tomka do szpitala. Jego stan jest po-ważny, w karetce wymaga intubacji. Po pracy Daria odwiedza matkę, która nadal przebywa w szpitalu. 17.55 Detektywi (242) Klientka detektywów odkrywa, że porwano jej trzytygodniową wnuczkę. W czasie zdarzenia matka dziewczynki była pod wpływem środków nasennych i niewiele pamięta. 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! - magazyn 20.10 Doradca smaku: Roladki z szynki parmeńskiej - magazyn 20.15 Na Wspólnej (4101) - serial Polska 20.55 The Floor - teleturniej 21.35 Bitwa o gości - reality show 22.45 Barbie - komedia USA/W. **** Bryt. 2023 Reż. Greta Gerwig, wyk. Margot Robbie, Ryan Gosling, America Ferrera 1.00 Co za tydzień - magazyn 1.45 Śpiąc nad światem (8)

TVN 7

6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (36) 15.55 Sąd ro-dzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagad-ki losu - serial fabularno-dokumentalny 19.00 Ukryta prawda - serial fabularno-dokumentalny 20.00 Hotel Paradise - real tv 21.05 *** Góra w ogniu - film ka-tastrof. Chiny 2019, reż. Simon West, wyk. Jason Isaacs, Xueqi Wang 23.05 *** Kolekcjoner - dramat USA 1997, reż. Gary Fleder, wyk. Morgan Freeman, Ashley Judd 1.30 Poukładani 2.05 Mówię Wam

9.00 Kapitan Sowa na tropie (7, 8) 10.15 *** Złote koło - film krym. Polska 1971 12.00 *** Przyjęcie na dziesięć osób plus trzy - film Polska 1973 13.10 Wielcy mistrzowie malarstwa 14.10 Wstęp wolny 14.30 Janusz Olejniczak - wspomnienie 15.05 *** Ścieżki chwały - film wojen-ny USA 1957 16.40 Przeprowadzki (1) - se-rial Polska 2000 17.50 XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina: Finał - Noc z Chopinem 2.15 *** Rosli-ny trujące - dramat Polska 1985

9.00 Piłka nożna: Liga hiszp. kobiet: FC Barcelona Femení - Granada CF Feme-nino 10.25 Piłka nożna: MŚ do lat 20: Finał 12.40 Piłka nożna: KGHM Zagłębie Lubin - Legia Warszawa 14.45 Piłka nożna: Stal Stalowa Wola - Zagłębie Sosnowiec 16.45 Magazyn Betclitc 2. Ligi 17.30 Magazyn Betclitc 1. Ligi 18.55 (L) Piłka nożna: Betclitc 1. Liga: Puszcza Niepolomice - Wisła Kraków 21.00 Magazyn Betclitc 1. Ligi 21.30 Gol 22.55 Sportowy wieczór 23.20 Boks: Gala 35 w Ostrzeszowie

TV 4

7.55 Bogaty dom - biedny dom 8.55 Policjanci i policjanci (150, 151) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Policjanci i policjanci (1340) 18.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 19.00 Policjanci i policjanci (1341) - serial Polska 20.00 Uroczy-sko (185) - serial krym. Polska 20.30 Sprawiedliwi - wydział kryminalny (964) 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (81) - se-rial krym. Polska 22.40 *** Kariera Ni-kosia Dyzmy - komedia Polska 2002 0.55 Love Island. Wyspa miłości

11.30 Warto być ojcem 12.20 Na palotyri-skim wzgórzu 13.30 Msza święta 14.30 My trzymamy z Bogiem 15.25 Ukraińska zbrodnia w Hucie Pieniackiej 16.10 Sanktu-aria polskie 16.30 Porady bonifratrów 17.00 Świadkowie 17.30 Moja parafia 18.15 Roz-mowy niedokończone 19.30 Poznajemy Pol-skę 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apł Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Z wędką nad wodę w Polsce i świat 22.30 Weiss 23.35 Edek - idol na dziś

6.00 Policjanci z Miami (13, 14) 8.00 Kobra - oddział specjalny (17) 9.00 Unfor-gettable: Zapisane w pamięci (12) 10.00 Zbuntowany anioł (137, 138) 11.55 Wspa-niale stulecie (11, 12) 13.50 Lombard. Życie pod za-staw (928, 929) 20.00 *** Joker - film sens. USA 2015 21.50 *** Transporter 3 - film sens. Fr./USA/Ukr./W. Bryt. 2008 23.50 *** Porachunki - komedia krym. W. Bryt. 1998

TVP Kultura

9.00 Kapitan Sowa na tropie (7, 8) 10.15 *** Złote koło - film krym. Polska 1971 12.00 *** Przyjęcie na dziesięć osób plus trzy - film Polska 1973 13.10 Wielcy mistrzowie malarstwa 14.10 Wstęp wolny 14.30 Janusz Olejniczak - wspomnienie 15.05 *** Ścieżki chwały - film wojen-ny USA 1957 16.40 Przeprowadzki (1) - se-rial Polska 2000 17.50 XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina: Finał - Noc z Chopinem 2.15 *** Rosli-ny trujące - dramat Polska 1985

9.00 Piłka nożna: Liga hiszp. kobiet: FC Barcelona Femení - Granada CF Feme-nino 10.25 Piłka nożna: MŚ do lat 20: Finał 12.40 Piłka nożna: KGHM Zagłębie Lubin - Legia Warszawa 14.45 Piłka nożna: Stal Stalowa Wola - Zagłębie Sosnowiec 16.45 Magazyn Betclitc 2. Ligi 17.30 Magazyn Betclitc 1. Ligi 18.55 (L) Piłka nożna: Betclitc 1. Liga: Puszcza Niepolomice - Wisła Kraków 21.00 Magazyn Betclitc 1. Ligi 21.30 Gol 22.55 Sportowy wieczór 23.20 Boks: Gala 35 w Ostrzeszowie

TVP Sport

8.15 Piłka nożna: Liga hiszp. kobiet: FC Barcelona Femení - Granada CF Feme-nino 10.25 Piłka nożna: MŚ do lat 20: Finał 12.40 Piłka nożna: KGHM Zagłębie Lubin - Legia Warszawa 14.45 Piłka nożna: Stal Stalowa Wola - Zagłębie Sosnowiec 16.45 Magazyn Betclitc 2. Ligi 17.30 Magazyn Betclitc 1. Ligi 18.55 (L) Piłka nożna: Betclitc 1. Liga: Puszcza Niepolomice - Wisła Kraków 21.00 Magazyn Betclitc 1. Ligi 21.30 Gol 22.55 Sportowy wieczór 23.20 Boks: Gala 35 w Ostrzeszowie

TV Puls

6.00 Policjanci z Miami (13, 14) 8.00 Kobra - oddział specjalny (17) 9.00 Unfor-gettable: Zapisane w pamięci (12) 10.00 Zbuntowany anioł (137, 138) 11.55 Wspa-niale stulecie (11, 12) 13.50 Lombard. Życie pod za-staw (928, 929) 20.00 *** Joker - film sens. USA 2015 21.50 *** Transporter 3 - film sens. Fr./USA/Ukr./W. Bryt. 2008 23.50 *** Porachunki - komedia krym. W. Bryt. 1998

WTOREK 21 Października

TVP 1	DVB-T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Kościół z bliska 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (26) 9.00 Ranczo (119) 10.00 Komisarz Alex (5) 11.00 Ojciec Mateusz (391) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Magazyn rolniczy 12.55 Rajska wyspa – Borneo – film dokumentalny 14.00 Wichrowe wzgórze (280)	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (723) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Teleexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.05 Klan (4579) 18.50 XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina: Koncert laureatów 19.30 19.30 20.00 XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina: Koncert laureatów 23.00 Zmowa pierwszych żon *** – komedia USA 1996 Reż. Hugh Wilson, wyk. Goldie Hawn, Diane Keaton, Bette Midler Zabawny film o trzech przyjaciółkach w średnim wieku. Brenda, Elise i Annie mszczą się na swych mężach, którzy szukali szczęścia w ramionach młodych kochanek... 0.45 Wykrywacz kłamstw – magazyn 1.15 Fucking Bornholm – dramat *** obyczaj. Polska 2022	

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

ŚRODA 22 Października

TVP 1	DVB-T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Rodzina (nie od) święta 8.00 Serwis Info 8.20 Okrasa łamie przepisy 9.00 Ranczo (120) 10.00 Komisarz Alex (6) 10.55 Ojciec Mateusz (392) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Rok w ogrodzie extra 12.50 Królestwo mrówek 14.00 Wichrowe wzgórze (281) – serial obyczaj.	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (724) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Teleexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4580) 18.45 Akacyjowa 38 (730) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (27) – serial obyczaj. Polska 21.10 Tak to się robi w Marsylii (3) – serial krym. Francja Chevalier bierze wolne z okazji odwiedzin dzieci i wyprawia się z nimi na plażę. Tam jest świadkiem znalezienia zwłok nurka, więc musi wrócić do pracy. 22.10 Sekielski wieczorową porą – magazyn 23.15 Ikar. Legenda Mietka Kosza *** – film biograf. Polska 2019 Reż. Maciej Pieprzyca, wyk. Dawid Ogrodnik, Cyprian Grabowski, Jowita Budnik 1.20 Wykrywacz kłamstw 1.45 Boisko bezdomnych **** – film Polska 2008	

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

Polsat	DVB-T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny 11.35 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1488) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025	
15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1088) 17.00 Gliniarze (1124) Policjant z działu antynarkotykowego zostaje porwany, a jego kolega, który mógł być powiązany ze sprawą, zostaje znaleziony martwy. W tym samym czasie żona Krystiana ma poważne kłopoty w pracy. 18.00 Pierwsza miłość (4077) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Ninja vs Ninja – show 22.30 Niepowstrzymany – film *** sensacyjny USA 2010 Reż. Tony Scott, wyk. Denzel Washington, Chris Pine, Rosario Dawson Przez Amerykę pędzi pociąg towarowy bez maszynisty, ale za to wypełniony ropą i toksycznymi substancjami. Znakomity thriller oparty na autentycznych wydarzeniach. 0.50 Kolekcjoner kości – thriller *** USA/Kanada 1999 3.25 Nasz nowy dom	

TVN	DVB-T
5.20 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Włoszczyzna”, Łódź 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Hacjenda”, Słupia – reality show 13.55 The Floor – teleturniej 14.35 Ukryta prawda (1492, 1725) – serial fabularno-dokumentalny Polska 16.50 Szpital św. Anny (63) Tomek Jaworski wciąż nieprzytomny leży w szpitalu, przy nim czuwają na zmianę Krystyna oraz Marta. Obie czekają z nadzieją, że wkrótce się wybudzi. Paweł planuje wieczór z Żytą. W szpitalu rozniosła się już plotka o romansie Darii z dyrektorem Wrońskim. 17.55 Detektywi (243) Maciej Dębosz znajduje na torach związaną kobietę. Poszkodowana nie wie, kto ją zaatakował ani jak znalazła się w tym miejscu. Jej córka wraz z partnerem zwracają się o pomoc do detektywów. 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku 20.15 Na Wspólnej (4102) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Ślub od pierwszego wejrzenia – real tv 22.40 Kuba Wojewódzki – talk show 23.45 Superwizjer – magazyn 0.25 To nie tak, jak myślisz, kotku! – komedia Polska 2008 *** 2.40 Szpital św. Anny (32)	

TVN 7	DVB-T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (37) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu – serial fabularno-dokumentalny 19.00 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Bez śladu – dramat W. Bryt. 2018, reż. Kristoffer Nyholm, wyk. Peter Mullan, Gerard Butler 23.20 Anatomia piękna 0.20 *** Annabelle: Narodziny zła – horror USA 2017 2.35 Hotel Paradise 3.30 Osadzone. Blok F 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (37) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu – serial fabularno-dokumentalny 19.00 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Bez śladu – dramat W. Bryt. 2018, reż. Kristoffer Nyholm, wyk. Peter Mullan, Gerard Butler 23.20 Anatomia piękna 0.20 *** Annabelle: Narodziny zła – horror USA 2017 2.35 Hotel Paradise 3.30 Osadzone. Blok F 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (37) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu – serial fabularno-dokumentalny 19.00 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Bez śladu – dramat W. Bryt. 2018, reż. Kristoffer Nyholm, wyk. Peter Mullan, Gerard Butler 23.20 Anatomia piękna 0.20 *** Annabelle: Narodziny zła – horror USA 2017 2.35 Hotel Paradise 3.30 Osadzone. Blok F 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (37) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu – serial fabularno-dokumentalny 19.00 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Bez śladu – dramat W. Bryt. 2018, reż. Kristoffer Nyholm, wyk. Peter Mullan, Gerard Butler 23.20 Anatomia piękna 0.20 *** Annabelle: Narodziny zła – horror USA 2017 2.35 Hotel Paradise 3.30 Osadzone. Blok F	
TVP Kultura	DVB-T
9.00 Przeprowadzki (1) – serial obyczaj. Polska 2000 10.05 *** Niespotkanie spokojny człowiek – kom. Polska 1975 11.15 *** Wieczór u Abdona – dr. Polska 1976 12.10 Gintrowski – film dok. 13.10 Duch opery 15.00 *** Dama kameliowa – melod. Polska 1994 17.00 Przeprowadzki (2) 18.10 Misja Osaka 18.50 XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina: Koncert laureatów 23.05 *** Avantii! – kom. USA/Wł. 1972 1.35 Teatr TV: Febilik – spektakl Polska 2024	
TVP Sport	DVB-T
9.30 Magazyn Betclit 1. Ligi 10.05 Polska Liga Żeglarska: Finał Lig Reg. 10.30 Motorowodna F1H2O: Grand Prix Chin w Zhengzhou 11.10 Piłka nożna: KGHM Zagłębie Lubin – Legia Warszawa 13.20 Gol 14.45 Futsal: Mecz towarzyski mężczyzn: Polska – Serbia 16.45 Futbol totalny 17.50 (L) Futsal: Mecz towarzyski mężczyzn: Polska – Holandia 20.05 Studio 20.55 (L) Piłka nożna: Arsenal FC – Atlético Madryt 23.00 Studio 23.30 Sportowy wieczór 0.00 Boks: Naoya Inoue – Ramon Cardenas	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

Polsat	DVB-T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny 11.30 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1489) – serial fabularno-dokumentalny Polska 15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1089) 17.00 Gliniarze (1125) Detektywi badają sprawę zabójstwa tatuażysty. Odkrywają jego kryminalną przeszłość i powiązania z córką gangstera. 18.00 Pierwsza miłość (4078) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Kabaret K2. Jedziemy po bandzie – program rozrywkowy 22.00 Poranek kojota – komedia *** Polska 2001 Reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuhr, Karolina Rosińska, Tadeusz Huk Młody, niespełniony twórca komiksów, zakochuje się w piosenkarce. Tym samym jednak naraża się byłemu narzeczonemu dziewczyny, ojczymowi a nawet „krwiożerczej” mafii... 0.05 Cynicy i praktycy *** – komedia USA 2020 2.25 Nasz nowy dom	

TVN	DVB-T
5.05 Kto was tak urządził? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Czarny bawół”, Stare Czarnowo 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Taste”, Świnoujście – reality show 13.55 The Floor – teleturniej 14.35 Ukryta prawda (1493, 1726) – serial fabularno-dokumentalny 16.50 Szpital św. Anny (64) Bartek wyprowadza się od Darii po tym, jak Wroński powiedział mu o ciąży. Kaja ma spotkanie w sprawie kardiologicznego biostonosza dla kobiet, denerwuje się czekającą ją prezentacją. 17.55 Detektywi (244) Detektywi szukają 16-letniej Gabrysi, która zniknęła po nocnej imprezie. Ustalają, że dziewczyna sprzedawała w sieci zdjęcia stóp, a jeden z klientów jej groził. 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku: Queijadas – mleczne babeczki portugalskie 20.15 Na Wspólnej (4103) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Top Model – reality show 23.15 Zaginione miasto – komedia *** sensacyjna USA 2022 Reż. Adam Nee, Aaron Nee, wyk. Sandra Bullock, Channing Tatum, Daniel Radcliffe 1.30 Kobieta-kot – film sensacyjny USA 2004 3.40 Szpital św. Anny (33)	

TVN 7	DVB-T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (38) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda – serial fab.-dok. 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Reminiscencja – thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton 23.35 *** Rocketman – film biograf. W. Bryt./USA/Kan. 2019, reż. Dexter Fletcher, wyk. Taron Egerton, Jamie Bell 2.05 Hotel Paradise 2.55 Wrota piekieł 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (38) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda – serial fab.-dok. 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Reminiscencja – thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton 23.35 *** Rocketman – film biograf. W. Bryt./USA/Kan. 2019, reż. Dexter Fletcher, wyk. Taron Egerton, Jamie Bell 2.05 Hotel Paradise 2.55 Wrota piekieł 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (38) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda – serial fab.-dok. 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Reminiscencja – thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton 23.35 *** Rocketman – film biograf. W. Bryt./USA/Kan. 2019, reż. Dexter Fletcher, wyk. Taron Egerton, Jamie Bell 2.05 Hotel Paradise 2.55 Wrota piekieł 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (38) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda – serial fab.-dok. 20.00 Hotel Paradise – real tv 21.05 *** Reminiscencja – thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton 23.35 *** Rocketman – film biograf. W. Bryt./USA/Kan. 2019, reż. Dexter Fletcher, wyk. Taron Egerton, Jamie Bell 2.05 Hotel Paradise 2.55 Wrota piekieł	
TVP Kultura	DVB-T
9.00 Przeprowadzki (2) 10.10 *** Dama kameliowa – melod. Polska 1994 12.10 Urszula Dudziak: Życie jest piękne 13.05 *** Mały Sprytek – komedia Fr./Belg. 2017 14.40 *** Papusza – film biograf. Polska 2013 17.05 Przeprowadzki (3) 18.10 Którędy po sztukę 18.30 Informacje kulturalne 18.50 Reżyserzy 19.45 Niepojęte 20.00 *** Filip – dramat Polska 2022, reż. Michał Kwieciński, wyk. Eryk Kulm 22.15 Profesor T. (13) 23.20 Studio Kultura – niedziela z...	
TVP Sport	DVB-T
8.15 Pełnosprawni 8.50 Kolarstwo szosowe: ME w Ardèche i Drôme 12.15 Pływanie: PGE GP Puchar Polski 13.50 Motorowodna F1H2O: GP Chin w Szanghaju 14.30 Biathlon letni: Letni Loop One Festival w Monachium 16.10 Piłka nożna: Arsenal FC – Atlético Madryt 18.20 (L) Koszykówka: Academics Heidelberg – Legia Warszawa 20.35 (L) Koszykówka: Anwil Włocławek – PAOK 22.15 *** Burza – film akcji USA 2015 0.10 *** Falszerz – thriller USA 2014 2.10 Dzielnica strachu (409)	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

CZWARTEK 23 Października

DVB-T TVP1 7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Pełnia wiary 8.00 Serwis Info 8.25 Zaraz wracam (27) 9.05 Ranczo (121) 10.05 Komisarz Alex (7) 11.00 Ojciec Mateusz (393) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Magazyn rolniczy 12.55 Niezwykłe siedliska zwierząt – serial dok. 14.00 Wichrowe wzgórze (282) – serial obyczaj. 15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka – teleturniej 16.05 Dziedzictwo (725) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Teleexpress 17.30 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny 18.10 Klan (4581) 18.45 Akacyjowa 38 (731) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (28) – serial obyczaj. Polska 21.10 Ojciec Mateusz (432) – serial krym. Polska 22.10 Sprawa dla reportera – cykl reportaży 23.10 Pułapki mediów społeczno-sciowych – film dokumentalny Francja 2025 0.15 Wykrywacz kłamstw – magazyn 0.40 Profilerka Jastrzę (7) – serial krym. Polska 1.40 Tak to się robi w Marsylii (3) – serial krym. Francja 2.45 Zmowa pierwszych żon *** – komedia USA 1996 4.25 Sprawa dla reportera	DVB-T TVP 2 5.30 M jak miłość (1619) 6.20 Operacja zdrowie – magazyn 6.50 Barwy szczęścia (3240) 7.30 Pytanie na śniadanie – magazyn 11.45 Podróż po jeden uśmiech – serial dok. Polska 2025 12.25 Koło fortuny – teleturniej 13.15 Miłość i nadzieja (310) – serial obyczaj. Turcja 14.05 Va banque – teleturniej 14.35 Na sygnale (768) – serial obyczaj. Polska 15.05 La Promesa – pałac tajemnic (256) – telenowela 16.00 Koło fortuny – teleturniej 16.35 Familiada – teleturniej 17.20 Miłość i nadzieja (311) Ege podejrzuwa, że Zeynep zaszła w ciążę z Chanem. Taylan namawia Gonul, by przyjrzeć się Cihanowi i Sedzie. Kuzey domyśla się, że Siła poświęca się dla Bahar. Acelya już wie, że Levent chciał ją uśmiercić. 18.15 Va banque – teleturniej 18.50 Jeden z dziesięciu – teleturniej 19.25 Barwy szczęścia (3240) – serial Polska 19.55 Domowe patenty 20.05 Barwy szczęścia (3241) – serial Polska 20.45 Ku'damm 59 (2) – serial obyczaj. Niemcy 21.50 Morderstwa w Chartres *** – film kryminalny Francja 2025 Reż. Sandrine Cohen, wyk. Gil Alma, Alexia Barlier, Pasquale d'Inca 23.30 Rodzinka.pl (298) – serial kom. Polska 0.10 Dron ** – thriller Kanada 2017	DVB-T Polsat 5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny 11.30 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1490) – serial fabularno-dokumentalny Polska 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1090) 17.00 Gliniarze (1126) Podczas imprezy umiera chłopak, który zażył zanieczyszczony narkotyk. Śledczy badają, czy ze sprawą ma związek jego kolega, czy też mężczyzna, który obserwuje dziewczynę zmarłego. 18.00 Pierwsza miłość (4079) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.20 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Nasz nowy dom W tym odcinku będziemy śledzić remont domu Martyny i Huberta – rodzeństwa, które dorastało w cieniu uzależnienia rodziców. Odziedziczonym dom jest nieprzystosowany dla rodziny. 21.40 Przyjaciółki (309) 22.55 Bejbis – komedia Polska/ *** Włochy 2022 Reż. Andrzej Saramonowicz, wyk. Grzegorz Małek, Marta Żmuda-Trzebiatowska 1.25 Sick – horror USA 2022 *** Reż. John Hyams	DVB-T TVN 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „James Bomba-lina”, Białystok 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Dzika róża”, Rybnik – reality show 13.55 The Floor – teleturniej 14.35 Ukryta prawda (1494, 1727) – serial fabularno-dokumentalny 16.50 Szpital św. Anny (65) – serial obyczaj. Polska 17.55 Detektywi (245) – serial fabularno-dokumentalny 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku 20.15 Na Wspólnej (4104) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Kuchenne rewolucje Wśród zabytkowych budynków, blisko rynku w Mysłiborzu, swoją restaurację prowadzi Basia wraz z synem. Są przekonani, że karmią naprawdę dobrze, ale Magda Gessler będzie odmiennego zdania. 22.45 Notting Hill *** – komedia romantyczna W. Bryt./USA 1999 Reż. Roger Michell, wyk. Julia Roberts, Hugh Grant, Hugh Bonneville Klasyka komedii romantycznej. Życie rozwiedzonego właściciela księgarni zmienia się, gdy do jego sklepu wchodzi sławna aktorka filmowa. 1.10 Skazana (5, 6) – serial krym. Polska 2021 3.25 Śpiąc od świateł (8)	DVB-T TVN 7 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (39) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 20.00 Hotel Paradise 21.05 **** Gran Torino – dramat USA 2008, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Christopher Carley 23.30 **** Tammy – komedia USA 2014, reż. Ben Falcone, wyk. Melissa McCarthy, Susan Sarandon 1.45 Hotel Paradise 2.40 Wrota piekieł 3.35 SOS. Ekipy w akcji	DVB-T TV 4 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (156, 157) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Policjantki i policjanci (1343) 18.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 19.00 Policjantki i policjanci (1344) 20.00 Uroczysko (188) – serial krym. Polska 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (967) 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (84) – serial krym. Polska 22.40 **** Purpurowe rzeki – thriller Fr. 2000, reż. Mathieu Kassovitz, wyk. Jean Reno 0.50 Love Island. Wyspa miłości
DVB-T TVP Kultura 9.00 Przeprowadzki (3) 10.05 **** Wałęsa. Człowiek z nadziei – film Polska 2013 12.20 Reżyserzy 13.20 Kolekcja 13.35 **** Przez tzy do szczęścia – film obyczaj. Polska 1939 15.35 **** Złote koło – film krym. Polska 1971 17.20 Przeprowadzki (4) 18.25 Misja Osaka 19.00 Wstęp wolny 19.15 Gieniu, ratuj! – Eugeniusz Rudnik – 50 lat twórczości 20.05 **** Midnight Express – dramat USA/W. Bryt. 1978 22.15 **** Filip – dramat Polska 2022 0.30 Profesor T. (13)	DVB-T TV Trwam 12.20 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy 13.05 Mateczniki polskości 13.30 Msza święta 14.35 Jezus, Ty się tym zajmij 15.00 Po stronie prawdy 16.10 Z wędką nad wodę... 16.35 Sól Ziemi 17.30 Odpowiedzialni za Kościół 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Każdy maluch to potrafi 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Głos serca (127) 22.45 Półki nadzieja	DVB-T TV Puls 6.00 Policjanci z Miami (16, 17) 8.00 Kobra – oddział specjalny (2) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (15) 10.00 Zbuntowany anioł (143, 144) 11.55 Wspaniałe stulecie (14, 15) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (616, 617) 15.50 Ranczo (2, 3) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (931, 932) 20.00 **** Masz ci los! – komedia Polska 2023 21.55 **** Gliniarz z Beverly Hills III – komedia sens. USA 1994 23.55 **** Wściekle szybcy – komedia USA 2015 2.00 Dzielnica strachu			

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

PIĄTEK 24 Października

DVB-T

TVP 1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze **7.30** Agape blisko Ciebie **8.00** Serwis Info **8.20** Okrasa łamie przepisy **9.00** Ranczo (122) **10.00** Komisarz Alex (8) **11.00** Ojciec Mateusz (394) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **13.00** Niezwykłe siedliska zwierząt **14.00** Wichrowe wzgórze (283) – serial obyczaj. Turcja 2024

15.00 Serwis Info – magazyn **15.15** Reporterzy – magazyn **15.35** Gra słów. Krzyżówka **16.05** Dziedzictwo (726) – serial obyczaj. Turcja **17.00** Teleexpress **17.30** Jaka to melodia? **18.10** Klan (4582) Monika z Danielem lecą do Grecji z nadzieją na odnalezienie Elżbiety. Restaurację zostawiają pod opieką Kai i Feliksa. Niezadowolony Pawełek czuje, że traci czas. **18.45** Akacyjowa 38 (733) – serial obyczaj. Hiszpania **19.30** 19.30 **19.55** Pytanie dnia **20.30** Zaraz wracam (29) Zaginięcie Tomka stawia na nogi całe miasto. Renata i Michał organizują poszukiwania, a Wiktoria odkrywa informację, która może wszystko zmienić. **21.10** Komisarz Alex (299) – serial krym. Polska **22.10** Seksmisja **** – komedia Polska 1984 Reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr, Bożena Strykówna **0.20** Drelich (5)

DVB-T

TVP 2

5.30 M jak miłość (1620) **6.20** Anna Dymna – spotkajmy się **6.55** Barwy szczęścia (3241) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.50** Jedzenie ma znaczenie, nauka na talerzu – program popularnonaukowy **12.25** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (311) – serial Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (769) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (257) – telenowela **16.00** Koło fortuny – teleturniej **16.35** Familiada – teleturniej **17.20** Miłość i nadzieja (312) Gönül i Taylan zamierzają nagrać Cihana i Sedę. Ege jest zły na Melis, że nie powiedziała mu o badaniach DNA. **18.15** Va banque – teleturniej **18.50** Jeden z dziesięciu **19.25** Barwy szczęścia (3241) **19.55** Domowe patenty **20.05** Barwy szczęścia (3242) Romeo zaczyna pracę w skateshopie. Aldona proponuje mu, by został w domu Grzelaków na kolejny rok, mimo zapowiedzianego powrotu Aleksa i wątpliwości Borysa. Bruno ma powód do radości. **20.45** Postaw na milion **21.45** Tak to leciało! – teleturniej **22.45** To jest grane – program muzyczny **23.25** Żyj i pozwól umrzeć *** – film sensac. W. Bryt. 1973 Reż. Guy Hamilton, wyk. Roger Moore, Yaphet Kotto, Jane Seymour **1.35** Morderstwa w Chartres *** – film krym. Francja 2025

DVB-T

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat – magazyn **11.30** Gliniarze: Nalot/Świadek widmo/Farmer – serial fabularno-dokumentalny Polska, wyk. Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber **14.40** Dlaczego ja? (1491) – serial fabularno-dokumentalny Polska

15.50 Wydarzenia **16.15** Pogoda **16.20** Interwencja – magazyn **16.30** Na ratunek 112 (1091) – serial fabularno-dokumentalny **17.00** Gliniarze (1127) Detektywi zajmują się sprawą pobitego mężczyzny. Głównym podejrzanym jest niedawno zwolniony z więzienia przestępca, który mści się za dawne zeznania ofiary. Złamana Ewelina szuka nowej pracy. **18.00** Pierwsza miłość (4080) Tomek dostaje pracę w prestiżowej restauracji. Marta boi się o los Brunona, na którego zorganizowano obławę. Berek i Artur udają konflikt, by ukryć prawdę o ich romansie. **18.50** Wydarzenia **19.20** Gość „Wydarzeń” **19.55** Twoja twarz brzmi znajomo – program rozrywkowy **22.00** Stillwater – thriller USA 2021 **** Reż. Tom McCarthy, wyk. Matt Damon, Camille Cottin, Abigail Breslin **1.00** Zabójczy żywioł – film sensacyjny USA 2020 ** **3.15** Nasz nowy dom

DVB-T

TVN

5.00 Kto was tak urządził? **5.40** Uwaga! **5.55** Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje: Restauracja „Karuzela smaku”, Warszawa **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje: Restauracja „Mada”, Warszawa – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska **14.35** Ukryta prawda (1495, 1728) – serial fabularno-dokumentalny

16.50 Szpital św. Anny (66) – serial obyczaj. Polska **17.55** Detektywi (246) – serial fabularno-dokumentalny **19.00** Fakty **19.50** Uwaga! – magazyn **20.00** Shrek Trzeci – film animowany USA 2007 Król Zasademiołógrogradu, przeczuwając zbliżającą się śmierć, zamierza przekazać Shrekowi królewskie obowiązki. Ogr, któremu nie przypada do gustu rola władcy, postanawia znaleźć innego następcę tronu. **21.55** Legion samobójców *** – film sensacyjny USA 2016 Reż. David Ayer, wyk. Will Smith, Jared Leto, Margot Robbie Amerykańska agencja rządowa decyduje się stworzyć drużynę składającą się z najgorszych przestępców. Ich zadaniem jest wykonywanie misji w zamian za zredukowanie wyroków. **0.25** Kuba Wojewódzki **1.40** Kuchenne rewolucje **2.40** Szpital św. Anny (35) **3.40** Uwaga! – magazyn

DVB-T

TVN 7

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (40) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **20.00** **** Bajecznie bogaci Azjaci – komedia rom. USA/Chiny 2018, reż. Jon M. Chu, wyk. Constance Wu, Michelle Yeoh **22.35** Ślub od pierwszego wejrzenia – real tv **23.35** **** Bez śladu – dramat W. Bryt. 2018, reż. Kristoffer Nyholm, wyk. Peter Mullan, Gerard Butler **1.50** Hotel Paradise

DVB-T

TV 4

5.30 Telezakupy TV Okazje **6.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **7.55** Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (158, 159) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1344) – serial obyczaj. Polska **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show **19.00** Policjantki i policjanci (1345) **20.00** Gwiazdy kabaretu **22.05** **** Agenci – film sens. USA 2013, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Denzel Washington **0.25** STOP Drogówka **1.25** Hardkorowy lombard

DVB-T

TVP Kultura

8.50 Przez Atlantyk (6) **10.00** Informacje kulturalne **10.20** Niepojęte **10.40** Paris the artists way **11.40** Przestrzenie Fangora **12.45** **** Wolna sobota – kom. Pol. 1977 **13.35** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka **14.15** **** Siedmiu wspaniałych – western USA 1960 **16.35** Benefis Jadwigi Barańskiej i Jerzego Antczaka w Teatrze STU **18.35** Kolekcja **19.00** Legendy opery **20.05** **** Jackie Brown – dr. USA 1997 **22.50** Tygodnik kulturalny **23.45** **** Midnight Express – dr. 1978

DVB-T

TV Trwam

11.35 Natura et Homo **12.20** Głos serca (127) **13.05** W gotowości **13.30** Msza św. **14.30** Drzwi do lasu **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia **15.20** Mocni w wierze **16.10** Natura obiektywnie **16.40** Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy **17.00** Ukryci w łonie matki **17.30** Łączy nas historia **18.15** Westerplatte młodych **19.00** Warto zauważyć... **19.30** Brat Franciszek **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Harcerz nr 1. Rzecz o Andrzeju Małkowskim

DVB-T

TV Puls

6.00 Policjanci z Miami (17, 18) **8.00** Kobra – oddział specjalny (3) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (16) **10.00** Zbuntowany anioł (145, 146) **11.55** Wspaniałe stulecie (15, 16) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (618, 619) **15.50** Ranczo (3, 4) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (932, 933) **20.00** **** Osaczeni – film USA/W. Bryt./Niem. 1999 **22.15** **** Bodyguard zawodowiec – film USA/Hol./Bułg./Hongk./Kan./W. Bryt./Fr. 2017 **0.25** **** Sex story – komedia rom. USA/W. Bryt. 2011

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

SOBOTA 25 Października

DVB-T TVP 1 6.20 Balans bieli 7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.40 Rok w ogrodzie 8.05 Rok w ogrodzie extra 8.20 Pełnosprawni 8.55 Ranczo (123) 9.55 Komisarz Alex (9) 10.55 Ojciec Mateusz (432) 11.55 ★★★★★ Jeździec znikąd – western USA 1953, reż. George Stevens, wyk. Alan Ladd 13.55 Dobre strony 14.10 Przed ekranem 14.25 Okrasa łamie przepisy 15.00 Rolnik szuka żony – reality show 16.05 Dziedzictwo (727) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Teleexpress 17.35 Pan Mama (35, 36) – serial kom. Polska 18.40 Jaka to melodia? 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.25 Profilerka Jastrzę (8) Woliński porywa Julię i przetrzymuje ją na kutrze. Policja, widząc, że trzyma jej pistolet przy skroni, pozwala mu odpłynąć. Morderca kontaktuje się z Wenetem, nie wiedząc, że współpracuje on z policją. 21.25 Krytyczna godzina – film ★★ akcji USA/W. Bryt. 2019 Reż. Steven C. Miller, wyk. Aaron Eckhart, Courtney Eaton, Ben McKenzie Policjant staje do wyścigu z czasem by odnaleźć ofiarę porwania, której porywacza przypadkowo zabił. 23.15 RoboCop – film sf USA 2014 ★★ Reż. José Padilha, wyk. Joel Kinnaman, Gary Oldman, Michael Keaton 1.15 Sprawdzamy	DVB-T TVP 2 5.10 Barwy szczęścia (3238, 3239) 6.25 M jak miłość (1883) 7.30 Pytanie na śniadanie – magazyn 11.15 Domowe patenty – felieton 11.30 Górna półka smaku – magazyn 12.10 Postaw na milion – teleturniej 13.05 Miłość i nadzieja (312) – serial obyczaj. Turcja 14.00 Familiada – teleturniej 14.35 Koło fortuny – teleturniej 15.15 Szansa na sukces. Opole 2026: Ralph Kaminski 16.20 Na dobre i na złe (966) Falkowicz z Kingą są gotowi na wspólną walkę o szpital. Pod opiekę Radwana trafia nastolatka, która może być w ciąży. 17.20 Miłość i nadzieja (313) Zeynep pragnie siostrzanych kontaktów z Melis. Cihan z pomocnikiem zasadzają się na Gonul. Levent chce wystawić fałszywe świadectwo o zdrowiu Bahar. Kuzey trafia do aresztu po pobiciu Leventa. 18.15 Va banque – teleturniej 18.50 Słowo na niedzielę: Coś mi się należy, bo się modłę 19.00 Informacje kulturalne 19.25 Rodzinka.pl (298, 299) – serial kom. Polska 20.30 The Voice of Poland: Bitwa – program rozrywkowy 23.05 20 lat TVP Kultura – gala jubileuszowa: Strefa alternatywna 0.35 Dron – thriller Kanada 2017 ★★ Reż. Jason Bourque 2.15 Akacyjowa 38 (110, 111)	DVB-T Polsat 5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.30 Ewa gotuje – magazyn 12.05 Awantura o kasę – teleturniej 13.25 Shrek II – film animowany USA 2004, dub. Zbigniew Zamachowski, Jerzy Stuhr, Wojciech Malajkat, Agnieszka Kunikowska 15.30 Chłopaki do wzięcia – tele-nowela dokumentalna 16.30 Randka w ciemno – reality show 17.30 Awantura o kasę – teleturniej 18.50 Wydarzenia 19.00 Prezydenci i premierzy – program publicystyczny 19.55 Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni. Nad mętłą rzeką – program rozrywkowy 21.55 Bez skrpułów Toma Clan-cy'ego – film sensacyjny USA/Niemcy 2021 Reż. Stefano Sollima, wyk. Michael B. Jordan, Jamie Bell, Jodie Turner-Smith Szukając sprawiedliwości za zabójstwo ciężarnej żony, żołnierz US Navy SEALs odkrywa międzynarodowy spisek, który grozi pograżeniem Stanów Zjednoczonych i Rosji w totalnej wojnie. 0.10 Piramida ★★ – horror USA/Maroko 2014 Reż. Grégory Levasseur 1.50 Sprawiedliwość ulicy ★★ – thriller USA 2007 4.00 Kabaretowa Ekstraklasa	DVB-T TVN 5.35 Uwaga! – magazyn 5.50 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny Polska 6.45 Kobieta na krańcu świata: Japonia – tajemnica długowieczności – program Martyny Wojciechowskiej 7.45 Dzień Dobry TVN – magazyn 11.30 Na Wspólnej (4101-4104) – serial obyczaj. Polska 2025 13.25 MasterChef – show Polska 2025 15.10 Shrek Trzeci – film animowany USA 2007 17.20 Unboxing – Wielkie otwarcie – teleturniej 17.55 Ugotowani – reality show 19.00 Fakty 19.45 Afryka Express Kolejny etap to próba zaufania i odwagi. Prowadząca powita pary w murach legendarnego Fortu Jezus w Mombasie. Duety nie będą miały jednak czasu, aby nacieszyć się obecnością w tym pięknym miejscu, ponieważ zostaną rozdzielone! Miejscowi zabiorą połowę uczestników i poprowadzą w nieznaną. Aby kontynuować podróż, partnerzy będą musieli ich odnaleźć. 21.40 Uwierz w ducha – melodramat USA 1990 Reż. Jerry Zucker, wyk. Patrick Swayze, Demi Moore, Whoopi Goldberg Zamordowany mężczyzna jako duch czuwa nad ukochaną żoną, gdyż jej życie też jest w niebezpieczeństwie... 0.15 Zakonnica – horror USA ★★ 2018 2.20 Szpital św. Anny (36)	DVB-T TVN 7 7.15 New Looney Tunes 7.30 ★★ Pan niania – komedia USA 1993 9.10 Ukryta prawda 11.20 Mówię Wam 12.35 Top Model 14.05 Zróbmy sobie dom 15.15 ★★ Godzilla II: Król potworów – film sens. USA/Jap./Chiny 2019 18.00 Anatomia piękna 19.00 Idź na całość 20.00 ★★ Harry Potter i Insygnia Śmierci. Część II – film przygod. W. Bryt./USA 2011, reż. David Yates, wyk. Daniel Radcliffe 22.50 ★★ Gran Torino – dramat USA 2008 1.10 ★★ W sieci kłamstw – film sens. USA/W. Bryt. 2008	DVB-T TV 4 5.30 Telezakupy TV Okazje 6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 7.00 Galileo 11.05 Jesteśmy Dla Dzieci 11.35 ★★ Wielki błękit – dramat Fr./Wł./USA 1988, reż. Luc Besson, wyk. Jean-Marc Barr, Jean Reno 14.55 Policjantki i policjanci (1341-1345) – serial obyczaj. Polska 20.00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (964-967) 0.00 Gwiazdy kabaretu – program rozrywkowy 2.05 STOP Drogówka 2.50 Interwencja 3.20 Cudownych rodziców mam 3.25 Lubię Disco! 4.25 Top 10 lista przebojów
DVB-T TVP Kultura 9.30 Fanny: też Mendelssohn 11.20 Podróż księcia – film anim. 12.50 Legendy opery 13.50 Łódź Kultury 14.25 ★★ Rozmowy kontrolowane – komedia Polska 1991 16.15 Tamte lata, tamte dni 16.55 ★★ Siedmiu wspianialych – western USA 1960 19.20 Dzień z życia artysty 20.00 20 lat TVP Kultura – gala jubileuszowa 21.25 ★★ Księga ocalenia – film sf USA 2010, reż. Albert Hughes, Allen Hughes, wyk. Denzel Washington 23.30 ★★ Jackie Brown – dr. USA 1997	DVB-T TV Trwam 11.00 Jubileusz 100-lecia istnienia diecezji łomżyńskiej 13.00 Albertynki 13.30 Msza święta 14.45 Jak wygrać małżeństwo? 15.00 Dzielnia niewiasta 15.15 Mateczniki polskości 15.30 Wierzę w Boga 16.10 Historia PL 17.00 Opiekuńcze skrzydła – Hospicjum św. Anny w Lubartowie 17.30 Przełamując bariery 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Manna z nieba 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Warto być ojcem 22.15 Głos serca (106)	DVB-T TVP Sport 7.50 Piłka nożna: Betclit 1. Liga: Odra Opole – Ruch Chorzów 10.00 Quiz TVP Sport 11.00 Piłka nożna: Mecz towarzyski kobiet: Polska – Holandia 13.10 (L) Piłka nożna: Hutnik Kraków – Zagłębie Sosnowiec 15.25 Piłka nożna: Arsenal FC – Atlético Madryt; Arsenal FC – Atlético Madryt 17.40 (L) Futsal: Legia Warszawa – Eurobus Przemysł 19.50 (L) Boks: Pomorzanie Boxing Team Toruń – Imperium Boxing Wałbrzych 22.45 Sportowy wieczór 23.30 Boks: Richard Torrez Jr. – Guido Vianello	DVB-T TV Puls 5.00 Dyżur – program dokumentalny 6.00 Kobra – oddział specjalny (17-18, 1) – serial sens. Niemcy 9.00 Taki jest świat – magazyn 10.00 Lombard. Życie pod zastaw (610, 612, 614, 616, 618, 929-933) – serial obyczaj. Polska 20.00 ★★ Człowiek w ogniu – thriller Szwajc./W. Bryt./USA/Meksyk 2004 23.00 ★★ Kandahar – film sens. USA/Arab. Saud. 2023 1.20 ★ Najemnik – film sens. USA/Aruba/RPA 2006 3.10 Menu na miarę – magazyn 4.00 Taki jest świat		

★★★★ koniecznie ★★★★★ zdecydowanie tak ★★ możesz ★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

NIEDZIELA 26 Października

DVB-T TVP 1 7.00 Msza święta w Krakowie Łą-giewnikach 8.00 Tydzień 8.25 Daleko od szosy (2) 9.50 Pan Mama (35, 36) 10.55 Komisarz Alex (299) 11.55 Między ziemią a niebem i Anioł Pań-ski 12.45 Lepsza strona świata 13.00 Fantastyczny świat ryb 14.00 Scena Młodego Widza: Niezwykła historia Se-bastiana Van Pirka – spektakl Polska 2025, reż. Marek Żakosteelczyk 15.20 Na granicy wymarcia – re-zerwaty RPA – film dok. 16.05 Dziedzictwo (728) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Teleexpress 17.35 Daję słowo. Maciej Orłoś: Mieczysław Szcześniak 18.40 Jaka to melodia? 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.25 Drellich (6) – serialPolska 21.25 Rolnik szuka żony – reality show 22.30 Światło między oceanami ★★ – melodramat W. Bryt./Nowa Zelandia/USA/Indie/Australia/Kanada 2016 Reż. Derek Cianfrance, wyk. Michael Fassbender, Alicia Vikander, Rachel Weisz Latarnik na bezludnej wyspie u wybrzeży Australii i jego żona beśkutecznie starają się o dziecko. Gdy kobieta wpada w depresję, do brzegu przybija łódź, na pokładzie której Tom znajduje niemowlę. 0.50 Krytyczna godzina – film ★★ akcji USA/W. Bryt. 2019 2.30 Sprawdzamy 2.50 Seksmisja ★★ – komedia Polska 1984	DVB-T TVP 2 5.05 Barwy szczęścia (3242) 5.45 M jak miłość (1884) 6.45 Operacja zdrowie 7.30 Pytanie na śniadanie 10.45 Domowe patenty 10.50 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka 11.25 The Voice of Poland – program rozrywkowy 13.35 Comeback Stage – The Voice of Poland – show 14.00 Familiada – teleturniej 14.35 Koło fortuny – teleturniej 15.10 Szansa na sukces. Opole 2026: Ich Troje – show 16.15 Tak to leciało! – teleturniej 17.15 Harry Wild (8) – serial krym. W. Bryt./Niemcy 18.20 Rodzinka.pl (299) – serial kom. Polska 18.50 Niepewne sytuacje – program rozrywkowy 19.05 Żyj i pozwól umrzeć ★★ – film sensac. W. Bryt. 1973 Reż. Guy Hamilton, wyk. Roger Moore, Yaphet Kotto, Jane Seymour Bond podąża śladem ukry-wającego się na Karaibach handlarza heroína. Idąc jego tropem, trafia do Nowego Jorku, gdzie przebywa dy-plomata Kananga, jeden z podejrzanych. 21.15 Muzyka na dobry wieczór – program muzyczny 22.20 Kamienne pięści – film bio-★★ graf. USA/Panama 2016 Reż. Jonathan Jakubowicz, wyk. Edgar Ramirez, Robert De Niro, Usher Raymond 0.25 Kamerdyner (5) 1.25 Ballada o białej krowie ★★ – dramat obyczaj. Iran/Fran-cja 2020	DVB-T Polsat 5.25 Telezakupy TV Okazje – pro-gram reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.00 Randka w ciemno – reality show 12.20 Madagaskar II – film animowany USA 2008, dub. Artur Żmijewski, Piotr Adamczyk, Małgorzata Kożuchowska 14.05 Twoja twarz brzmi znajomo – pro-gram rozrywkowy 16.20 Nasz nowy dom 17.30 Awantura o kasę 18.50 Wydarzenia 19.30 Państwo w państwie 19.55 Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami – program rozrywkowy 22.30 Teściowie (57) Czerski ze zdumieniem od-krywa, jak duży ma związek z życiem swoich córek. Zenon nie przyznaje się do bycia ojcem Marysi, a załamany Łucek nie umie poradzić so-bie z odejściem Andżeli. 23.05 Poranek kojota ★★ – komedia Polska 2001 Reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuhr, Karolina Rosiń-ska, Tadeusz Huk Kuba, młody rysownik komik-sów, zakochuje się w znanej piosenkarce, Noemi, powi-żanej ze światem gangster-skim. W ten sposób naraża się jej ojczymowi, który dybie na jego życie. 1.10 Bejbis – komedia Polska/★★ Włochy 2022 3.55 Świat według Kiepskich (480) 4.40 Disco gramy!	DVB-T TVN 5.20 Uwaga! 5.35 Batwheels 5.50 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 6.45 Bitwa o gości – reality show 7.45 Dzień Dobry TVN 11.30 Kobieta na krańcu świa-ta12.10 Co za tydzień – magazyn Polska 12.50 Kuchenne rewolucje: Mroków – Bistro Kociółek – reality show 14.00 Afryka Express – reality show Polska 2025 15.50 Koniec świata, czyli kogel ★★ mogel IV – komedia Polska 2022 Reż. Anna Wieczur-Bluszcz, wyk. Grażyna Błęcka-Kolska, Katarzyna Łaniewska Miłość Agnieszki i Marcina roz-kwita, podobnie jak Kasi i Wo-łańskiego. Babcia Solska marzy o ślubie wnuka, ale na drodze do szczęścia młodego Zawady stają Bożenka. Wolańska rady-kalnie odmienia życie – stawia na celibat i medytację. Spokój Piotrusia i Marlenki burzy wizy-ta mamusi z Ameryki. 17.55 Pogromcy chaosu – program rozrywkowy 19.00 Fakty 19.45 MasterChef – show 21.25 Kłątwa ★★ – komedia Polska 2023 Reż. Tomasz Konecki, wyk. Vanessa Aleksander, Danuta Stenka, Agnieszka Włodocha 23.40 Legion samobójców ★★ – film sensac. USA 2016 Reż. David Ayer, wyk. Will Smith, Jared Leto, Margot Robbie 2.15 Superwizjer 2.55 Szpital św. Anny (37)	DVB-T TVN 7 6.45 Zróbmy sobie dom 7.45 Trolle – film anim. 9.40 Unboxing – Wielkie otwarcie 10.20 Pogromcy chaosu 11.25 Ukryta prawda 15.35 Detektywi 16.35 Poukla-dani 17.15 ★★ Harry Potter i Insy-gnia Śmierci. Część II – film W. Bryt./USA 18.10 Kobieta na krańcu świa-ta12.10 Co za tydzień – magazyn Polska 12.50 Kuchenne rewolucje: Mroków – Bistro Kociółek – reality show 14.00 Afryka Express – reality show Polska 2025 15.50 Koniec świata, czyli kogel ★★ mogel IV – komedia Polska 2022 Reż. Anna Wieczur-Bluszcz, wyk. Grażyna Błęcka-Kolska, Katarzyna Łaniewska Miłość Agnieszki i Marcina roz-kwita, podobnie jak Kasi i Wo-łańskiego. Babcia Solska marzy o ślubie wnuka, ale na drodze do szczęścia młodego Zawady stają Bożenka. Wolańska rady-kalnie odmienia życie – stawia na celibat i medytację. Spokój Piotrusia i Marlenki burzy wizy-ta mamusi z Ameryki. 17.55 Pogromcy chaosu – program rozrywkowy 19.00 Fakty 19.45 MasterChef – show 21.25 Kłątwa ★★ – komedia Polska 2023 Reż. Tomasz Konecki, wyk. Vanessa Aleksander, Danuta Stenka, Agnieszka Włodocha 23.40 Legion samobójców ★★ – film sensac. USA 2016 Reż. David Ayer, wyk. Will Smith, Jared Leto, Margot Robbie 2.15 Superwizjer 2.55 Szpital św. Anny (37)	DVB-T TV 4 5.30 Telezakupy TV Okazje 6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show 7.00 Wielkie tajemnice historii 8.50 Ga-lileo 10.50 Ewa gotuje – magazyn 11.30 Asterix kontra Cezar – film anim. Fr. 1985 13.00 Astérix w Brytanii – film anim. Fr. 1986 14.30 ★★ Diamentowa afera – komedia sens. USA/Niemcy 1999 16.45 ★★ Czaszy ostateczne: Pozostawieni – film sf USA/Kan./Jap./W. Bryt. 2014 19.00 Uroczysko (163, 164) – serial krym. Polska 20.00 Sprawiedliwi. Trójiasto (81-84) – serial krym. Polska 0.00 STOP Drogówka	DVB-T TV Trwam 9.30 Msza święta 10.00 Msza święta w Roku Jubileuszowym 12.15 Papież Polak do rodaków 12.40 Parafia pw. Świętej Ro-dziny 13.00 ★★ Zerwany kłos – film Pol-ska 2017 14.40 Moczar pokory 15.00 Wieś to też Polska 16.10 Koncert życzeń 17.00 Natura et Homo 17.30 Sól Ziemi 18.15 Roz-mowy niedokończone 19.30 Moja katolicka rodzina 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 22.00 Mocni Jego mocą 22.45 Jak wygrać małżeństwo? 23.00 Jak my to widzimy...	DVB-T TVP Kultura 9.40 Wydarzenie aktualne 10.05 Wielcy mistrzowie malarstwa 11.10 Wstęp wolny 11.30 Przez Atlantyk (6) 12.40 Irena Santor. Magiczny jeden krok 13.50 W po-szukiwaniu dobrego filmu 14.30 ★★ Shalako – western W. Bryt./Niemcy/Hiszp./USA 1968 16.35 Dobry tytuł: 17.15 Studio Kultura – niedziela z... 18.10 Cztery pory roku i 10-lecie grupy MoCarta – PaKA 2007 20.00 ★★ Imię róży – dramat Niemi-cy/Wł./Fr. 1986 22.20 Miles Davis i jego muzyka 0.30 Trzy samochody	DVB-T TV Puls 5.30 Dyżur 5.50 Taki jest świat 5.55 Dyżur 6.40 Kobra – oddział specjalny (2, 3) 8.35 Ranczo (4-8) 13.50 ★★ Dziewczyna z Jersey – komedia USA 2004 16.00 ★★ Sezon na sąsiada – kome-dia Fr./Belg. 2023 18.00 ★★ Dirty Dancing – film USA 1987 20.00 ★★ Freelance – komedia USA/Kolumbia/W. Bryt. 2023 22.10 ★★ Joker – film sens. USA 2015 0.00 Burza – film ak-cji USA 2015 2.00 Dyżur – program dokumentalny
--	---	---	---	---	---	---	--	--

★★★★ koniecznie ★★★★★ zdecydowanie tak ★★ możesz ★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

O GODNOŚĆ NA WAKACJACH. NIEPEŁNOSPRAWNI JAK TURYSŢCI DRUGIEJ KATEGORII

Brak zjazdu nad morze czy jezioro, niedostępne toalety, nieczynne windy i podnośniki, za wysokie krawężniki - to tylko początek długiej listy barier. Osoby niepełnosprawne wciąż są w Polsce turystami drugiej kategorii. Czy kampania, podjęta przez posłankę Iwonę Hartwich to zmieni? Czy następne wakacje będą lepsze?

Małgorzata Oberlan

**Czas skończyć z barierami
na polskich plażach!**

FOT. FACEBOOK/IWONA HARTWICH

Posłanka Iwona Hartwich z Torunia (KO), mama niepełnosprawnego Jakuba i aktywna działaczka na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i ich opiekunów wystosowała list otwarty do władz wszystkich gmin turystycznych w Polsce. Podjęła walkę o dostępność infrastruktury dla niepełnosprawnych - zaczęła cykl spotkań.

„Byłam, potwierdzam” - pisze Romana. „To prawda” - pisze Darek. „Dobrze, że ktoś się za to wziął. Niedostosowane bywają nawet te ośrodki, które teoretycznie mają podpisane umowy z PFRON-em i biorą grubą kasę za turnus. A tymczasem nie mają dostosowań, a rehabilitacja w nich nie spełnia żadnych norm. To są wyjazdy wakacyjne za kasę PFRON-u. Wszyscy o tym wiedzą, a nikt głośno nie mówi” - dorzuca Agata.

Lipiec i sierpień. „Ja z synem (niepełnosprawnym) byłam w Dźwirzynie. Tam również nie ma zejścia dla niepełnosprawnych. Owszem, jest takiego tylko kawałek. Ale co dalej? Byłam w tej sprawie w miejscowym urzędzie. Pani sobie zapisała ten problem i kazała mi jeszcze pisać do Kołobrzegu, bo oni tam podlegają” - relacjonuje pani Ewa.

- Świnoujście, Międzyzdroje, Mrzeżyno, Dźwirzyno, Kołobrzeg, Stegna, Jantar, Kąty Rybackie, Sztutowo, Sopot, Gdynia... Z tych nadmorskich miejscowości tylko Gdynia ma plażę naprawdę dostosowaną dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami: z kompleksem zjazdów aż do samego morza, toaletami i przebieralniami przy samej plaży. Pozostałe miejscowości, nawet jeśli coś mają, to są to pseudozjazdy o długości 2-3 metrów. W najlepszym razie, jak w Świnoujściu, jest kilka zjazdów, nawet z platformami, ale do połowy plaży. Największym rozczarowaniem był dla mnie Kołobrzeg, który mieni się największym uzdrowiskiem w Polsce. Jest wprost naszpikowany barierami” - to opinia innej matki osoby niepełnosprawnej.

„Jest to ogromny problem nad polskim morzem. Przykła-

Iwona Hartwich z synem.

FOT. FACEBOOK/IWONA HARTWICH

dem jest Rewal. W kwietniu 2025 roku oddano tam nowe, wygodne zejście z 57 schodami. Ale niedostępne dla osób niepełnosprawnych” - opisuje pani Anna.

Nie chodzi tylko o morze. I nie tylko o osoby na wózkach...

W przywoływanym Trójmieście nie tylko dostęp do morza jest problemem. Wykluczeni w tym turystycznym mieście czują się ludzie z różnymi typami niepełnosprawności i w różnych jego rejonach.

„W przypadku Trójmiasta jest jeszcze jeden aspekt dostępności dla niepełnosprawnych: perony SKM. Mam niewidzącą, dorosłą córkę i całe szczęście, że mój mąż ma jeszcze siłę wziąć ją pod ramiona i przesadzić przez tę przepaść, która ziele między wagonem a peronem - doświadczyliśmy tego w Sopocie i Gdyni. W nowych pociągach też nie ma lekko - wyjście jest o jakieś 20-30 cm niżej niż peron i do tego ta przerwa między stopniem a krawędzią peronu. Być może mieszkańcy Trójmiasta już się z tym pogodzili, ale dla przy-

jezdnych to szok. Jak radzą sobie seniorzy czy osoby z ograniczeniem ruchowym? Nie mam pojęcia” - opisuje matka z Kujaŕsko-Pomorskiego.

A przecież wakacje to nie tylko morze, ale i jeziora, uzdrowiska, góry, turystyka miejska. I tutaj lista barier i najzwyczajszych upokorzeń jest długa. Po cząwszy od banalnych dla kogoś zdrowego spraw typu dostęp do WC.

„Mój mąż ma urostomię. Pojechaliśmy do Torunia pociągiem i wysiedliśmy na dworcu Toruń Miasto. Tak nam radzono, bo najbliższe starówki. Jest w remoncie. Toalety przyzwyczajony brak, tylko jakaś budka. Chcieliśmy dojść do starówki, ale mąż nie wytrzymał. Woreczek opróżnił w krzakach” - wspomina letnią wycieczkę Beata.

Jakie będą kolejne wakacje? „Są deklaracje”

Historie, relacje, sygnały można by mnożyć. Niedostępność turystyczna w Polsce to skutek długich lat zaniedbań. Niestety, także ostatnich, kiedy to wiele gmin korzystało z unijnych dotacji na rozwój swojej bazy, atrakcji etc. Już na etapie projektowania nowych inwestycji czy modernizacji starych „zapominano” o realnym ich dostosowaniu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Realnych, bo jakieś podstawowe wymogi jednak się spełnia.

Pierwsze z cyklu spotkań z samorządami gmin turystycznych posłanka Iwona Hartwich odbyła z przedstawicielami Gdańska i Sopotu. Nie była na nim sama. Towarzyszyła jej posłanka Henryka Krzywonos oraz dwie matki niepełnosprawnych dzieci: Marzena Staniewicz i Maja Iwińska. Jakże refleksje na gorąco?

- Cóż, w Sopocie mamy kładkę do morza jedyną taką całej Polsce. Pod względem dostępności dla osób z niepełnosprawnością i komfortu może być wzorem dla każdej miejscowości. I tyle. Ze strony Gdańska plan jest taki, aby powstała chociaż jedna tego typu także u nich. Będzie kolejne spotkanie w tej sprawie, po sprawdzeniu możliwości. Pani prezydent Gdańska ma być ze mną w kontaktach - przekazuje posłanka.

Generalnie, oporne na zmiany gminy turystyczne czy uzdrowiskowe lubią mówić: postulaty słuszne, ale skąd wziąć na to pieniądze? Tutaj odpowiedź posłanki jest jednak natychmiastowa. Po pierwsze, niektóre rozwiązania są proste i niedrogie. Po drugie, gminy pobierają opłaty klimatyczne. Po trzecie zaś - są beneficjentami dotacji z Brukseli także na rozwój turystyki.

- I przynajmniej część tych środków powinna być przeznaczana na likwidację barier - podkreśla konsekwentnie Iwona Hartwich.©©

Nie będzie łatwo. Jest duży opór gmin turystycznych przed zmianami - mówi Iwona Hartwich (KO), posłanka z Torunia. Taką refleksję ma po pierwszych kontaktach z władzami samorządowymi gmin, do których pod koniec sierpnia wystosowała list otwarty. Otwarte w pewnym stopniu są te władze, które zaprosiły na rozmowy. Oporu można się spodziewać tam, gdzie jest brak reakcji albo pojawia się odpowiedź: „Nie da się tak od razu”.

Hartwich w swoim liście adresowanym do wszystkich gmin turystycznych w Polsce zaapelowała o trzy podstawowe sprawy. Po pierwsze, o zapewnienie w każdej miejscowości nadmorskiej i w każdym dużym kurorcie turystycznym co najmniej jednego w pełni dostępnego wejścia do wody osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim.

Po drugie, o uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w planach zagospodarowania przestrzennego i inwestycyjnych turystycznych. Trzecim postulatem natomiast jest wykorzystanie opłat klimatycznych oraz funduszy unijnych na likwidację barier architektonicznych w miejscach wypoczynku.

- Zapewnienie dostępu do plaży czy kąpieliska osobom z niepełnosprawnościami nie jest łaską. To obowiązek wobec obywateli - podsumowała posłanka z Torunia. I po apelu ruszyła do pracy - na spotkania z poszczególnymi samorządami. Była już w kilku miejscach nad morzem, planuje kolejne spotkania.

Nie byłoby apelu posłanki i rozpoczętej kampanii, gdyby nie liczne sygnały, które dostawała przez całe wakacje. Zresztą, kolejne już takie. Sama jest matką niepełnosprawnego Jakuba, poruszającego się na wózku. Od lat walczy o poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. Wie, na co się teraz porzywa, ale jeśli nie dziś, to kiedy?!

A tymczasem niepełnosprawni i ich opiekunowie ślą kolejne zgłoszenia i skargi. Wyłania się z nich obraz kraju, w którym traktowani są jak obywatele drugiej kategorii. „Może dlatego, że za mało się na nas zarabia” - konstatują smutno niektórzy.

„Jestem w sanatorium w Kołobrzegu. Spacer nad morzem niemożliwy”

Wrzesień. „Jestem w sanatorium w Kołobrzegu. Niestety, spacer nad samym morzem niemożliwy. Nie ma jak wózek zjechać” - daje znać posłance Aneta.

W mediach społecznościowych reakcja natychmiastowa.

Te objawy mogą świadczyć o raku. Lekarze apelują: uważnie obserwuj swoje ciało

FOT. FREEPIK.COM

Rozwojowi nowotworów można w dużym stopniu zapobiegać. Wystarczy przestrzegać zasad zdrowego odżywiania, być aktywnym fizycznie i bacznie obserwować swoje ciało.

Katarzyna Wąs-Zaniuk
katarzyna.was-zaniuk@polskapress.pl

Niektóre z pozornie błałych dolegliwości mogą być sygnałem rozwijającej się choroby nowotworowej. Eksperti wskazuja, że regularne obserwowanie ciała może uratować zdrowie, a nawet życie.

National Health Service opublikowało nową listę objawów, które mogą wskazywać na rozwijającą się chorobę nowotworową. Profesor Peter Johnson, dyrektor ds. onkologii w NHS England oraz profesor onkologii klinicznej na Uniwersytecie w Southampton zaleca, by przynajmniej raz na trzy tygodnie poświęcić chwilę na sprawdzenie, czy w naszym ciele nie zaszły niepokojące zmiany. Wczesne ich zauważenie może znacząco zwiększyć szanse na skuteczne leczenie.

- Choć wszyscy mamy mnóstwo innych spraw na głowie i rzadko myślimy o sprawdzaniu własnego ciała (...), chcę zachęcić każdego, aby uczynił z tego rutynę. Jeśli zauważysz coś niepokojącego, skontaktuj się ze swoją przychodnią - lekarz rodzinny może to zbadać. Jest mało prawdopodobne, że to nowotwór, ale jeśli coś jest nie tak, im wcześniej to wykryjemy, tym większa szansa na skuteczne leczenie - przekonuje profesor, który przez dziesięć lat pełnił

funkcję głównego specjalisty ds. onkologii w Cancer Research UK, gdzie kierował przełomowymi badaniami nad analizą genomową u pacjentów onkologicznych.

Objawy, które mogą wskazywać na chorobę nowotworową, to:

- nietypowy guzek w dowolnym miejscu na ciele
- znamie, które zmienia kolor lub kształt, zaczyna swędzieć, łuszczyć się, krwawić lub pokrywać strupem
- krew w stolcu
- krew w moczu - nawet jeśli pojawi się tylko raz
- krwiotłucie
- krwawienie po stosunku, po menopauzie lub między miesiączkami
- kaszel lub zmiana charakteru istniejącego kaszlu, utrzymujące się dłużej niż trzy tygodnie
- owrzodzenie lub rana w jamie ustnej, która się nie goi
- problemy żołądkowe, np. dyskomfort lub biegunka
- uczucie ciągłego zmęczenia i osłabienia bez wyraźnej przyczyny
- zgaga lub niestrawność
- nietypowy, jasny lub tłusty stolec
- niewyjaśniony ból lub dyskomfort
- uczucie wzdęcia przez większość dni
- duszności

- częste infekcje
- nocne poty bez wyraźnego powodu
- nagła utrata wagi
- nietypowe siniaki na ciele.

Ważne jest również samobadanie

Znaczna część przypadków raka piersi jest wykrywana, gdy kobiety zauważają nowe lub nietypowe zmiany w piersiach i zgłaszają to lekarzowi rodzinnemu.

Regularne samoobserwowanie swojego ciała, w tym piersi, pozwala na wychwycenie subtelnych zmian, które mogą być pierwszym sygnałem problemu. Często to właśnie kobiety, które zauważają coś nietypowego, decydują się na wizytę u lekarza, co prowadzi do szybszej diagnozy.

Mężczyźni również powinni regularnie dbać o swoje zdrowie, a jednym z najważniejszych aspektów jest samobadanie zmian w okolicach jąder.

Podobnie jak w przypadku kobiet, wykrycie niepokojących objawów we wczesnym etapie może znacząco zwiększyć szanse na skuteczne leczenie.

Objawy takie jak krew w stolcu czy nocne poty również nie powinny być bagatelizowane.

Choć nie zawsze muszą one oznaczać nowotwór, mogą być sygnałem, że coś w organizmie jest nie tak i wymaga uwagi. ©

WARTO WIEDZIEĆ

Profilaktyka nowotworowa w 12 krokach

Narodowy Fundusz Zdrowia przestrzega, że nawet 90 proc. nowotworów zależy wyłącznie od czynników, na które mamy wpływ! Są to m.in. dym tytoniowy, alkohol czy niewłaściwe żywienie.

- Z inicjatywy Komisji Europejskiej powstał „Europejski kodeks walki z rakiem”. Pokazuje on, jak przez proste, codzienne działania można obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory. Zalecenia są oparte na dowodach naukowych - zwraca uwagę NFZ.

Na podstawie dwunastu zaleceń tego kodeksu, stworzono polską publikację „12 sposobów na zdrowie”, zawierającą porady pomocne w prowadzeniu zdrowego stylu życia i obniżeniu ryzyka wystąpienia raka.

Oto one:

1. Nie pal.
2. Stwórz w domu środowisko wolne od tytoniu.
3. Utrzymuj prawidłową masę ciała.
4. Bądź aktywny fizycznie w codziennym życiu.
5. Przestrzegaj zaleceń zdrowego żywienia.
6. Jeśli pijesz alkohol, ogranicz jego spożycie.
7. Unikaj nadmiernej ekspozycji na promienie słoneczne.
8. Chroń się przed działaniem substancji rakotwórczych w miejscu pracy.
9. Sprawdź, czy w domu jesteś narażony na naturalne promieniowanie spowodowane wysokim stężeniem radonu.
10. Zadbaj, aby twoje dzieci poddano szczepieniom ochronnym.
11. Bierz udział w programach badań przesiewowych.
12. Karmienie piersią zmniejsza u matki ryzyko zachorowania na raka piersi o ponad 4 proc.

AUTOREKLAMA

nasze
komunikaty.pl

REKLAMA

0011417195

BURMISTRZ JAWORZYNY ŚLĄSKIEJ

ogłasza II rokowania nieograniczone po dwóch negatywnych przetargach na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej

- Pastuchów

Działka nr 221/2 o pow. 0,1500 ha

Cena wywoławcza: 98 350,00 zł

Godz. przeprowadzenia rokowań - 10.00

Księga wieczysta nr SW15/00020949/6

Nieruchomość objęta rokowaniami zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego znajduje się na terenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej.

Nieruchomość wolna jest od wszelkich obciążeń i roszczeń osób trzecich.

- Piotrowice Świdnickie

Działka nr 1158 o pow. 0,0907 ha

Cena wywoławcza: 98 467,00 zł

Godz. przeprowadzenia rokowań - 10.30

Księga wieczysta nr SW15/00020188/3

Nieruchomość objęta rokowaniami zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego znajduje się na terenie zabudowy mieszanej - mieszkaniowej oraz usługowo-gospodarczej.

Na działkę zawarta jest umowa dzierżawy. Sprzedaż następuje łącznie z zawartą umową dzierżawy, która została wypowiedziana. Termin wypowiedzenia upływa z dniem 28.02.2026 r. Nieruchomość wolna jest od wszelkich innych obciążeń i roszczeń osób trzecich.

Do wartości działki uzyskanej w wyniku rokowań zostanie doliczony podatek VAT w wysokości 23%.

Rokowania odbędą się w dniu 24.11.2025 r. w Urzędzie Miejskim w Jaworzynie Śląskiej, ul. Powstańców 3, pokój nr 3.

Warunkiem przystąpienia do rokowań jest wpłacenie zaliczki w pieniądzu wysokości 10% ceny wywoławczej w terminie do 18.11.2025 r. na konto Urzędu Miejskiego w Jaworzynie Śląskiej PKO BANK POLSKI 81 1020 5226 0000 6102 0727 7645 oraz złożenie w zamkniętych zanonimizowanych kopertach do dnia 18.11.2025 r. w Urzędzie Miejskim w Jaworzynie Śląskiej, ul. Powstańców 3, do godz. 15.30 pisemnego zgłoszenia uczestnictwa w rokowaniach.

Pełną informację dotyczącą nieruchomości oraz rokowań zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Jaworzynie Śląskiej, ul. Powstańców 3.

Ogłoszenia o rokowaniach dostępne są również na stronie internetowej pod adresem: www.bip.jaworzyna.net (w zakładce Sprzedaż nieruchomości).

Dodatkowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Jaworzynie Śląskiej, ul. Powstańców 3, pok. nr 109 - I piętro, pod nr telefonu: 74 84-89-236 w godzinach pracy Urzędu.

Jaworzyna Śląska, dnia 15.10.2025 r.

REKLAMA

0011417658

BURMISTRZ MIASTA ŻARÓW INFORMUJE

Na tablicy ogłoszeń Biura Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, został wywieszony na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych **do sprzedaży** w oparciu o Zarządzenie Nr 151/2025.

BURMISTRZ MIASTA ŻARÓW INFORMUJE

Na tablicy ogłoszeń Biura Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, został wywieszony na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych **do sprzedaży** w oparciu o Zarządzenie Nr 170/2025.

AUTOREKLAMA

REKLAMA

00114140427

motofakty.pl

**Motoryzacja
na wysokich obrotach**
motofakty.pl

Kupię
**ciągniki,
przyczepy,
maszyny rolne**
Tel. 535 135 507

REKLAMA

0011244350

**ZŁOMOWANIE
POJAZDÓW**
tel. 600 609 606

Wszystkie formalności załatwiamy na miejscu
Płatność gotówką od ręki
Wydajemy zaświadczenie o demontażu
Odbieramy własnym transportem

Stacja demontażu pojazdów | Czarkowo 16 | 64-125 Poniec

Krzyżówka panoramiczna

grymaszenie, wydziwianie

do paznokci

ogół czasopism

zasada, reguła

kraina w Izraelu

karzeł pod Grunwaldem

16

rucho- ma część wagi

gieldowa zwyczajka

erotyka naszyj- nik z pereł

ustalony termin ziemny nasyp

11

religijny akt krzta, odrobina

17

1

19

3

18

zdmu- chiwana z piwa

amorty- zator

4

15

10

5

19

18

upadły anioł rządy despoty

9

Bikini na Pacy- fiku

wybitny mówca

marka indy- skiej herbaty

14

szlak, droga

grecki bohater spod Troi

12

chiński złoty

likier kmin- kowy

7

gład- kość, wypuk- łość

20

środek usypia- jący

dawniej nazy- wany rejentem

zbiornik na kiszonki

13

2

14

12

6

23

danie kuchni japoń- skiej

2

12

7

23

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 20 utworzą rozwiązanie – dokończenie dowcipu z okienka.

Uśmiechnij się!

Koledzy z pracy odwiedzają chorego w szpitalu.
– Możesz leczyć się tutaj jak długo chcesz. Całą swoją pracę będziemy wykonywać za ciebie. Tylko nam powiedz, ...

Krzyżówka A-Z

Każdy odgadywany wyraz (w nawiasie liczba liter) zaczyna się literą poprzedzającą określenie. Miejsce wpisywania – do odgadnięcia. Litery w polach z kropką, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

A) krzew owocowy (6).

B) niewielki rudobrzędy gryzoń podobny do myszy (9).

C) człowiek gromadzący zbędne zapasy (6).

D) okrycie na konia (4).

E) Fetting lub Niziurski (6).

F) niezwykła przyjemność, uciecha (6).

G) o miłym, przytulnym, niedużym mieszkaniu (8).

H) tłum, chmara (5).

I) duży port handlowy w Turcji (5).

J) komisja sędziowska (4).

K) ruchoma rączka przy zamku u drzwi (6).

L) wesołe miasteczko z diabelskim młynem (8).

Ł) towar przewożony środka- mi transportu (7).

Ż

A

M) ... Jeżowska, polska pio- senkarka (5).

N) zbrojny atak na czyjeś te- rytorium (5).

O) duma wiewiórki (4).

P) prawo fizyki wyrażające pro- porcjonalność napięcia i na- tężenia prądu stałego (5,4).

R) jednostka monetarna m.in.: Indii, Nepalu, Pakistanu (5).

S) broń kłusownika (7).

T) koń lub pies białej maści w plamy (6).

U) zachowanie granic przy- zwoitości (5).

W) otwór służący do wchodze- nia do wnętrza czegoś (4).

Z) Laskowik lub Jaskuła (5).

Ż) miasto w województwie lu- buskim nad Bobrem (5).

Krzyżówka z hasłem

1

2

3

4

5

6

1

8

11

9

10

12

13

14

15

16

12

17

13

18

19

20

21

22

15

8

23

6

7

Litery z pól ponumerowanych w prawym dolnym rogu od 1 do 15 utworzą rozwiązanie – przysłowie.

Poziomo:

1) kraksa na szosie,

7) rywal firmy Nike,

8) wycinka drzew,

9) szczyt w Tatrach Zachod- nych,

10) plonie w czasie igrzysk,

12) ornament jak utwór mu- zyczny,

15) studio TV emitujące filmy,

17) hiszpański szlachcic,

20) Jadwiga z filmu „Noce i dnie”,

21) taniec z lat 60-tych,

22) sielanka, idylla,

Pionowo:

23) zielona w tytule filmu.

1) jar, parów,

2) rzymskie Mojry,

3) młode drzewo z żółędziami,

4) imię Koźmiana, poety,

5) dobytek, majątek,

6) kryta lektyka,

11) utrata względów,

13) szwedzki parlament,

14) gatunek sikory,

16) wzorzec jednostki miary,

18) dowód niewinności,

19) wypełniona powietrzem.

szkoda, strata

kana- dyjska metro- polia

miękki metal

deseń na tkaninie

stolica Ba- hamów

WIRÓWKA PANORAMICZNA

kała- marnica

bankowa operacja

filmowa królowa

Fernando, kierowca Formuły 1

myszka na ciecie

Początek wpisywania odgadniętych wyrazów w polach z kreską, kierunek zegarowy. Litery w oznaczonych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie – tytuł piosenki.

Duet jolek

Z

Z

Z

W diagramach ujawniono wszystkie litery „Z”. Litery czytane wzdłuż linii przerywanej (w obu diagramach) utworzą rozwiązanie: tytuł filmu.

W przypadkowej kolejności:

– był nim Henryk Kwinto w fil- mie „Vabank”

– ... Jarosz z załogi „Rudego”

– trzeźwy osąd

– przeszukanie, kontrola

– narodowy – na pomnikach i banknotach

– stolica stanu Arizona

– zabór terytorium

– ... Kamil Norwid

– wywoływany w ciemni foto- graficznej

– tenisowe zagranie

– pieszczotliwie o rodzicielce

– część robocza koparki

Logogryf

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

Litery w polach z kropką czytane kolumnami utworzą rozwiązanie – tytuł obrazu.

1) miasto w Wielkopolsce z Parowozownią,

2) karczmarz, oberżysta,

3) ukrywanie czegoś,

4) ryzykowna wyprawa,

5) symbol oświaty,

6) ukazuje się raz na 4 kwartały.

Krzyżówka

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

Litery z pól od 1 do 7 utworzą rozwiązanie.

Poziomo: pies ...

4) ... z powieści Erica Knighta,

5) ... Janka Kosa,

6) ... z polskiej kreskówki.

Pionowo:

1) wyrabia klucze i zamki,

2) roślina doniczkowa i raba- towa,

3) kolacja z oplatkiem.

Szyfr

2

10

4

11

14

13

1

12

16

15

7

5

3

8

6

9

Litery z pól od 1 do 16 utworzą rozwiązanie: związek frazeologiczny.

Poziomo:

4) gatunek dzięki kaczk, 7) oddawana do przechowalni.

Pionowo:

2) pieśń z opery, 10) przegradza rzekę.

Rozwiązania

Krzyżówka panoramiczna: ... co ty właściwie robisz? logogryf: „Olszyska Grochow- ska”; krzyżówka z hasłem: Prawda w oczach; wirówka panoramiczna: „Za ostatni panoramiczny: krzyżówka: spanyel; sztyr: walka z wiatrakami; krzyżówka A-Z: standard; duet jolek: „Naga broń”.

eprasa.pl 1f00863829